

Računovodstvo neprofitnih organizacija na primjeru Hrvatskog Crvenog križa

Malek, Vida

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:365824>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad broj. 189/PMM/2020

**Računovodstvo neprofitnih organizacija na primjeru
Hrvatskog Crvenog križa**

Vida Malek, 2581/336

Koprivnica, srpanj 2020. godina

**Sveučilište
Sjever**

Preddiplomski stručni studij poslovanje i menadžment

Završni rad br. 189/PMM/2020

**Računovodstvo neprofitnih organizacija na primjeru
Hrvatskog Crvenog križa**

Student

Vida Malek, 2581/336

Mentor:

dr. sc Ivana Martinčević

Koprivnica, srpanj 2020.godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za ekonomiju		
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Poslovanje i menadžment		
PRISTUPNIK	Vida Malek	MATIČNI BROJ	2581/336
DATUM	06.07.2020.	KOLEGIJ	Računovodstvo
NASLOV RADA	Računovodstvo neprofitnih organizacija na primjeru Hrvatskog Crvenog križa		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Accounting of non-profit organizations on the example of the Croatian Red Cross		
MENTOR	dr.sc. Ivana Martinčević	ZVANJE	viši predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc.dr.sc. Mirko Smoljić, predsjednik		
	2. izv.prof.dr.sc. Krešimir Buntak, član		
	3. dr.sc. Ivana Martinčević mentor		
	4. mr.sc. Ana Mulović Trgovac, zamjenski član		
	5.		

Zadatak završnog rada

BROJ	189/PMM/2020
OPIS	<p>Neprofitne organizacije su dio takozvanog trećeg sektora i njihova pojavnost se povezuje sa modernom socijalnom državom. Budući da se ciljevi, djelovanje i aktivnosti neprofitnih organizacija uvelike razlikuju od ciljeva, djelovanja i aktivnosti profitnih organizacija, postoje i značajne razlike u računovodstvu i financijskom izvještavanju neprofitnih organizacija. Predmet istraživanja je analiza karakteristika računovodstva i financijskog izvještavanja neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj na primjeru Hrvatskog Crvenog križa. Svrha istraživanja je istražiti i analizirati obilježja neprofitnih organizacija s naglaskom na specifičnosti računovodstvenog praćenja poslovanja i financijskog izvještavanja kao temeljne pretpostavke za donošenje upravljačkih odluka.</p> <p>Cilj ovog završnog rad je:</p> <ul style="list-style-type: none">- pokazati, objasniti i analizirati računovodstveni sustav neprofitnih organizacija- definirati značaj i važnost računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija- pojasniti pojam i razlike svih računovodstvenih sustava RH- pojasniti i prikazati proceduru računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija na konkretnom primjeru

ZADATAK URUČEN

6/7/2020

POTPIS MENTORA

Ivana Martinčević

SVEUČILIŠTE
SJEVER

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Predgovor

Intenzivnim i dinamičnim rastom civilnog društva, građanskog ili trećeg sektora, važnost i broj neprofitnih organizacija se ubrzano povećava kao i broj osoba koje su direktno, kroz radni odnos, ili indirektno, kroz različite oblike organiziranja povezane s neprofitnim organizacijama. Razvijenost neprofitnog sektora pokazatelj je stupnja razvoja društva i demokratskih odnosa te stupnja proaktivnog djelovanja usmjerenog na građanski utjecaj na društvo i društvene odnose.

Promašaji tržišta i državnih (javnih) službi poznata su pojava, a uloga neprofitnih organizacija je da „poprave“ te pogreške i budu pomoć u funkcioniranju slobodnog tržišta. Naime, neprofitne organizacije svojim djelovanjem pridonose socijalnoj stabilnosti koja je neophodna za funkcioniranje slobodnog tržišta.

Djelovanje neprofitnih organizacija karakterizira odsustvo profita te djelovanje s ciljem zadovoljenja zajedničkih, društvenih potreba radi stvaranja društvenog ili socijalnog kapitala. Neprofitne organizacije se u mnogim elementima razlikuju od profitnih organizacija pa tako i u području računovodstvenog praćenja poslovanja i financijskog izvještavanja.

Sažetak

Računovodstvo je vještina, odnosno tehnika evidentiranja (knjiženja), klasificiranja i analiziranja poslovnih transakcija izraženih u novcu te interpretacija rezultata toga procesa.

U Hrvatskoj se primjenjuju četiri temeljna računovodstvena sustava: računovodstvo neprofitnih organizacija, računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika, računovodstvo obrtnika i računovodstvo poduzetnika. Navedeni računovodstveni sustavi međusobno se razlikuju, osobito prema oblicima i vrstama izvještaja, prema načinu priznavanja prihoda i rashoda, po načinu utvrđivanja rezultata te načinu obračunavanja poreza.

Pojam neprofitni kao temeljno obilježje neprofitnih organizacija upućuje da je prva karakteristika tih organizacija odsustvo profita tj. njihovo se djelovanje povezuje s javnim interesom. Knjigovodstvo neprofitnih organizacija vodi se po načelu dvojnog knjigovodstva. Neprofitne organizacije obvezne su u svom knjigovodstvu osigurati podatke pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora.

U ovom radu pobliže je opisan rad Hrvatskog Crvenog križa, dan je pregled djelatnosti HCK te je proveden analitički postupak ispitivanja kako bi se izveli zaključci o stanju i poslovanju HCK utemeljeni na komparativnim financijskim izvještajima za 2018. godinu.

Ključne riječi: računovodstvo, neprofitna organizacija, financijski izvještaji, Udruga, Hrvatski Crveni križ

Summary

Accounting is a skill, i.e. a technique of recording (posting/entering), classifying and analyzing business money transactions and interpreting the results of this process.

In Croatia, four basic accounting systems are applied: accounting of non-profit organizations, accounting of budget and budget users, accounting of craftsmen and accounting of entrepreneurs. These accounting systems differ from each other, especially according to the forms and types of financial statements/reports, according to the method of income and expenses recognizing, according to the method of results determination and the method of tax calculating and processing.

The term 'non-profit', as a basic characteristic of nonprofit organizations, suggests that the primary characteristic of these organizations is non-existence of any profit, i.e. their activities are associated with the public interests. Accounting/Bookkeeping of non-profit organizations is conducted on the basis of double-entry bookkeeping.

Non-profit organizations are obliged to provide data to their accounting department individually, according to their profit and revenues/expenses as well as according to their assets, liabilities and their own resources.

This paper shows The Croatian Red Cross activities review and their analytical examination procedures in order to conclude the condition and business operations of The Croatian Red Cross based upon comparative financial statements for 2018.

Keywords: accounting, non-profit organization, financial reports/statements, Association, Croatian Red Cross

Popis korištenih kratica

ZOR- Zakon o računovodstvu

MRS- Međunarodni računovodstveni standardi

MSFI- Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

HSFI - Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

RH – Republika Hrvatska

HCK – Hrvatski Crveni križ

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Temeljne pretpostavke računovodstva	3
2.1 Računovodstveni proces, politike i poslovne knjige	5
2.2 Računovodstvena načela i standardi.....	7
2.3 Temeljni financijski izvještaji	8
2.4 Bilanca.....	11
2.4.1 Račun dobiti i gubitka.....	13
2.4.2 Izvještaj o novčanom tijeku	14
2.4.3 Izvještaj o promjenama glavnice	15
2.4.4 Bilješke uz financijske izvještaje	16
3. Pojam i značajke računovodstvenog sustava u Republici Hrvatskoj	18
3.1 Računovodstvo neprofitnih organizacija	18
3.2 Računovodstvo proračunskih korisnika.....	19
3.3 Računovodstvo obrtnika	19
3.4 Računovodstvo poduzetnika.....	19
4. Računovodstvo neprofitnih organizacija.....	20
4.1 Definicija neprofitnih organizacija.....	20
4.2 Vrste neprofitnih organizacija	21
4.3 Osnove računovodstva neprofitnih organizacija	23
4.3.1 Organizacija knjigovodstva	25
4.3.2 Poslovne knjige.....	27
4.3.3 Klasifikacija i kontni (računski) plan.....	28
4.4. Osnivanje udruga.....	31
4.5 Registar neprofitnih organizacija.....	34
5. Obilježja i specifičnosti upravljanja neprofitnih organizacija.....	35
5.1 Financiranje neprofitnih organizacija	36
5.2 Planiranje u neprofitnim organizacijama.....	39
5.3 Nadzor nad poslovanjem neprofitnih organizacijama	39
5.4 Vanjski (eksterni) nadzor.....	40
5.5 Unutarnji (interni) nadzor	40
6. Primjer neprofitne organizacije – Hrvatski Crveni križ.....	41
6.1 Povijest Crvenog križa.....	42
6.2 Opći podaci o Hrvatskom Crvenom križu.....	43
6.3 Djelatnost Hrvatskog Crvenog križa	44

6.4 Financijsko izvještavanje u Hrvatskom Crvenom križu.....	48
7. ZAKLJUČAK	57
8. Literatura	60
Popis Slika.....	62
Popis tablica	63

1. Uvod

Posljednjih četrdesetak godina uslijed ekonomskih, političkih, društvenih i ekoloških kriza dolazi do jačanja građanskog aktivizma i jačanja utjecaja društvene zajednice u rješavanju problema u kojem su državni i privatni sektor zakazali.

Građanski ili treći sektor u kojem se ostvaruje slobodno udruživanje i povezivanje građana s ciljem zadovoljenja društvenih potreba stvara socijalni odnosno društveni kapital koji postaje mjerom razvijenosti društva.

Kako bi se osnažio društveni kapital dolazi do razvoja brojnih organizacija koje djeluju na neprofitnim osnovama. Upravo su neprofitne organizacije dio takozvanog trećeg sektora i njihova pojavnost se povezuje sa modernom socijalnom državom.

Budući da se ciljevi, djelovanje i aktivnosti neprofitnih organizacija uvelike razlikuju od ciljeva, djelovanja i aktivnosti profitnih organizacija, postoje i značajne razlike u računovodstvu i financijskom izvještavanju neprofitnih organizacija.

Za svoje aktivnosti, neprofitne organizacije svojim programima kroz aktivnosti koriste različite izvore financiranja: vlastite, iz proračuna, donacija ili po posebnim propisima. Provođenjem planiranih aktivnosti neprofitnih organizacija nastaju promjene na ekonomskim kategorijama, koje zahtijevaju njihovo praćenje i evidentiranje. Uspješnost provođenja ciljeva i aktivnosti neprofitne organizacije ponajprije ovisi o dobrom menadžmentu. Menadžmentu je nužno postojanje informacijske podloge kao podrške upravljanju, a u tu svrhu je potrebno ustrojiti primjeren računovodstveno-informacijski sustav. Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija propisana je primjena dvojnog knjigovodstva, kontni plan, poslovne knjige i financijski izvještaji neprofitnih organizacija.

Problem istraživanja završnog rada je istraživanje računovodstva i financijskog izvještavanja neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj na primjeru Hrvatskog Crvenog križa. Predmet istraživanja je analiza karakteristika računovodstva i financijskog izvještavanja neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj na primjeru Hrvatskog Crvenog križa.

Svrha istraživanja je istražiti i analizirati obilježja neprofitnih organizacija s naglaskom na specifičnosti računovodstvenog praćenja poslovanja i financijskog izvještavanja kao temeljne pretpostavke za donošenje upravljačkih odluka.

Cilj završnog rada je istražiti i utvrditi posebnosti računovodstva i financijskog izvještavanja neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj analiziranjem financijskih izvještaja Hrvatskog Crvenog križa.

Prilikom izrade završnog rada korištene su sljedeće znanstvene metode: induktivna i deduktivna metoda, metoda analize, metoda studije slučaja, metoda deskripcije, metoda generalizacije. Završni rad je koncipiran u sedam dijelova na način da se postupno uvodi u područje računovodstva neprofitnih organizacija.

U prvom dijelu **Uvod**, govori se o povijesnim, društvenim, ekonomskim okolnostima koje su uvjetovale razvoj neprofitnih organizacija. Definiira se pojam trećeg sektora i njegove važnosti za moderna društva. Postavljen je problem istraživanja, predmet istraživanja, svrha i cilj istraživanja. Navedena su pitanja na koja završni rad daje odgovore.

Temeljne pretpostavke računovodstva je naslov drugog dijela u kojem je definiran pojam računovodstva, računovodstvenih politika i standarda, te temeljni financijski izvještaji. Opisan je sadržaj, struktura Bilance, Računa dobiti i gubitka, Izvještaja o novčanom toku, Izvještaja o promjenama glavnice i Bilješke uz financijske izvještaje.

Treći dio naslova je **Pojam i značajke računovodstvenog sustava u Republici Hrvatskoj** u kojem se definiira i pojašnjavaju specifičnosti računovodstva neprofitnih organizacija, računovodstva proračunskih korisnika, računovodstva obrtnika te računovodstva poduzetnika. **Računovodstvo neprofitnih organizacija** obrađuje se u četvrtom dijelu u kojem se osim pojma neprofitne organizacije i vrsta neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj, obrađuje zakonska regulativa, utvrđuju se specifičnosti računovodstva neprofitnih organizacija, poslovne knjige neprofitne organizacije i kontni plan neprofitne organizacije.

U petom dijelu pod naslovom **Obilježja i specifičnosti upravljanja neprofitnih organizacija** pojašnjen je menadžment neprofitnih organizacija i proces upravljanja. Također daje se uvid u proces financiranja neprofitnih organizacija, u izvore financiranja, planiranje i nadzor poslovanja neprofitnih organizacija.

U šestom dijelu **Primjer neprofitne organizacije- Hrvatski Crveni križ** daje se uvid u povijesni razvoj Hrvatskog Crvenog križa, opći podaci o ustrojstvu, broju članova i organizacijskoj strukturi Hrvatskog Crvenog križa. Također opisane se sve djelatnosti i aktivnosti Hrvatskog Crvenog križa a na revidiranim financijskim izvještajima za 2018.g. napravljena je njihova analiza.

U posljednjem dijelu, **Zaključak** dana je sinteza rezultata istraživanja završnog rada.

2. Temeljne pretpostavke računovodstva

Računovodstvo podrazumijeva opisivanje, mjerenje i tumačenje ekonomskih aktivnosti određenih subjekata. Cjelokupan računovodstveni sustav se temelji na sustavima načela, standarda, politika, tehnika i propisa koji omogućavaju da obuhvaćene ekonomske aktivnosti budu razumljive korisnicima koji poznaju „računovodstveni jezik“. Razlozi koji se odnose na obvezu vođenja računovodstva određenih subjekata, odnose se na utvrđivanje rezultata ekonomskih aktivnosti i kontrola zakonitosti tih aktivnosti. Državna tijela upravo na temelju računovodstvenih informacija kontroliraju da li određeni subjekti obavljaju ekonomsku aktivnost u skladu sa pozitivnim propisima. Ciljevi te kontrole su osiguranje državnih prihoda te zaštita vjerovnika i dioničara. U objašnjavanju pojma računovodstva i računovodstvenog procesa mogu se usporediti i povezati četiri pristupa:

- Računovodstvo je vještina, tehnika ili umijeće evidentiranja poslovnih događaja
- Računovodstvo je znanstvena disciplina sa razvijenom metodologijom
- Računovodstvo je uslužna funkcija poslovnog subjekta, a njegova je zadaća pružiti informacije o poslovnim događajima zainteresiranim stranama
- Računovodstvo je dio upravljačkog informacijskog sustava koji mjeri poslovne događaje, procesira informacije u izvještaje te komunicira pomoću informacija s donositeljima poslovnih odluka

Povezujući navedene pristupe možemo izvesti definiciju da je računovodstvo zaokruženi sustav znanstvenih metoda i tehnika evidentiranja (knjiženja), klasificiranja i analiziranja poslovnih transakcija izraženih u novcu te interpretacija rezultata računovodstvenog procesa.

U suvremenim uvjetima računovodstvo je najznačajniji dio informacijskoga sustava poduzeća ili podsustav upravljačkoga informacijskog sustava glavni rezultat kojega je računovodstvena informacija.

Sastavnice računovodstva su se mijenjale tijekom vremena. Prema tradicionalnom konceptu strukture računovodstva, računovodstvo obuhvaća: računovodstveno planiranje koje je usmjereno na buduće poslovne događaje, odnosno smanjenje neizvjesnosti budućega poslovanja,

- knjigovodstvo je dio računovodstva koji je usmjeren na bilježenje nastalih poslovnih događaja koji su vrijednosno izraženi i mijenjaju ekonomske kategorije,

- računovodstvena kontrola provjerava ispravnost i kvalitetu podataka proizašlih iz knjigovodstva. Usmjerena je ponajprije na kontrolu dokumentacije i kontrolu računovodstvenih procedura,
- računovodstvena analiza utvrđuje odstupanja između planiranih ciljeva i ostvarenih rezultata, uzroke nastalih odstupanja te daje prijedloge mjera za otklanjanje nastalih odstupanja,
- računovodstveno informiranje obuhvaća prikazivanje računovodstvenih informacija korisnicima u obliku različitih financijskih izvještaja.

Prema suvremenom konceptu strukture računovodstva sadržaj računovodstva podređuje se korisnicima te odgovara na pitanje kome računovodstvo služi. U suvremenoj strukturi računovodstva istaknuta su tri dijela:

- Financijsko računovodstvo koje je ponajprije usmjereno prema vanjskim korisnicima informacija kojima pruža povijesne podatke u novčanim pokazateljima,
- Upravljačko računovodstvo pruža informacije unutarnjim korisnicima (menadžmentu) i te su informacije usmjerene prema budućnosti u svrhu poslovnog planiranja,
- Računovodstvo troškova dijelom obuhvaća i upravljačko i financijsko računovodstvo. Sadržava povijesne informacije o troškovima (iz financijskog računovodstva) te informacije o planiranim troškovima (iz upravljačkog računovodstva).

2.1 Računovodstveni proces, politike i poslovne knjige

Računovodstveni proces skup je postupaka koje poduzetnik primjenjuje za evidentiranje, klasificiranje i predočavanje poslovni transakcija u poslovnim knjigama. Na slici 2.1. prikazan je Shematski prikaz računovodstvenog procesa koji se sastoji od tri faze:

1. Ulaz - prikupljanje podataka o nastalim poslovnim događajima
2. Obrada - klasifikacija i evidencija u poslovnim knjigama
3. Izlaz – sastavljanje financijskih izvještaja

U prvoj fazi, input računovodstvenog procesa predstavljaju knjigovodstvene isprave koje dokazuju nastanak poslovnih događaja koji su nastali unutar ili izvan poslovnog subjekta.

Slika 2.1. Shematski prikaz računovodstvenog procesa

Izvor: (Skenderović et al.2016)

Nakon prikupljanja podataka, u drugoj fazi računovodstvenog procesa potrebno je poslovne događaje analizirati i utvrditi da li su predmet knjigovodstvene evidencije. Da bi poslovni događaj bio predmet knjigovodstvene evidencije i obrade u računovodstvenom procesu, mora zadovoljiti četiri osnovna uvjeta:

1. Da je poslovni događaj stvarno nastao,
2. Da se pouzdanom ispravom može dokazati nastanak poslovnog događaja,
3. Da se poslovni događaj može izraziti u novcu,
4. Da se za vrijednosni iskaz poslovnog događaja mijenja stanje imovina, obveza ili neke druge ekonomske kategorije.

Završna faza računovodstvenog procesa su računovodstvene informacije iskazane u obliku financijskih izvještaja, koji su namijenjeni unutarnjim (internim) i vanjskim (eksternim) korisnicima.

Računovodstvene politike podrazumijevaju odabir računovodstvenih postupaka u okvirima mogućnosti koje dopuštaju računovodstveni standardi ili zakon. Sve ono što nije dovoljno precizirano standardima i zakonom ili je ostavljeno na volju poslovnim subjektima, uređuje se računovodstvenim politikama. Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je uprava poslovnog subjekta usvojila za potrebe sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. (Belak et al.,2012)

Načelno se izvode iz politike poduzeća te se prilagođavaju ciljevima poduzeća. Kada poslovni subjekti sastavljaju financijske izvještaje moraju se držati određenih standarda i zakonskih propisa, a odabirom računovodstvenih politika utječe se na iskazan financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove. Financijski izvještaji trebaju prikazati usporedne svote za prethodno razdoblje stoga je važno da se jednom prihvaćene računovodstvene politike dosljedno primjenjuju kako bi financijski izvještaji bili usporedivi.

Zakon o računovodstvu (NN 47/20) propisuje vođenje poslovnih knjiga po načelu dvojnog knjigovodstva koje čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Dnevnik je poslovna knjiga u koju se poslovne promjene nastale u određenom razdoblju unose kronološki. Glavna knjiga je sustavna, kronološka evidencija, a sastoji se od osnovnih računa na kojima se evidentira cjelokupno poslovanje poduzetnika. Na računima glavne knjige evidentiraju se stanja i promjene svakog dijela imovine, kapitala, obveza, prihoda, rashod i rezultata poslovanja.

Pomoćne poslovne knjige služe za evidentiranje analitičkih podataka osnovnih sintetičkih konta glavne knjige, a dijele se na:

1. Analitička knjigovodstva,
2. Ostale pomoćne poslovne knjige koje se vode prema: Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, Zakonu o trgovačkim društvima, Zakonu o trgovini,
3. Ostale operativne evidencije. (Skenderović et.al., 2016)

2.2 Računovodstvena načela i standardi

Računovodstvena načela nastala su s namjerom ujednačavanja računovodstvenih pravila i postupaka u iskazivanju temeljnih računovodstvenih kategorija (imovina, obveze, kapital, prihodi, rashodi, financijski rezultat) na međunarodnoj razini. (Belak et.al., 2012)

Najvažnija računovodstvena načela su sljedeća:

1. Načelo nastanka događaja

Prema načelu nastanka događaja učinci transakcija i ostalih događaja priznaju se kada nastanu, bilježe se u računovodstvenim evidencijama i uključuju u financijske izvještaje razdoblja na koje se odnose.

2. Načelo neograničenog vremena poslovanja

Vodi se pretpostavkom da će poslovni subjekt nastaviti poslovanje na neograničeno vrijeme odnosno da nema namjeru u doglednoj budućnosti prestati s poslovanjem, biti likvidiran ili značajno smanjiti opseg poslovanja.

3. Načelo opreznosti

Odnosi se na razboritost u vrednovanju ekonomskih kategorija kako se imovina ne bi iskazivala u nerealno visokim vrijednostima, a obveze u nerealno niskim vrijednostima ili bile podcijenjene. Prihodi se priznaju kad su razumno sigurni, a rashodi kada su razumno mogući.

4. Načelo dosljednosti

Ovo načelo nalaže da predočavanje i klasifikacija pozicija u financijskim izvještajima treba biti ista tijekom više obračunskih razdoblja odnosno da se dosljedno i konzistentno primjenjuju definirane računovodstvene politike.

5. Načelo značajnosti

Načelo značajnosti nalaže da se svaka značajna skupina sličnih pozicija treba odvojeno predočiti u financijskim izvještajima. Informacija je značajna ako njezino neobjavlivanje može utjecati na poslovne odluke.

Osim nabrojanih načela postoje i druga računovodstvena načela (načelo razumljivosti, načelo usporedivosti, načelo prijeboja, načelo fer vrijednosti itd.).

Na temelju računovodstvenih načela razvijeni su Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI).

S ciljem ujednačavanja računovodstvenih propisa na međunarodnoj razini razvijeni su Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) koji su naknadno preoblikovani u Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Hrvatska je propisala primjenu MRS 1993.g. i uključila ih u zakonodavni okvir. Svrha toga je bila da se financijski izvještaji hrvatskih trgovačkih društava učine usporedivima na međunarodnoj razini. Donošenjem Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI), 2008.g. MSFI se primjenjuju samo na velike poduzetnike i one čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi. Istodobna primjena HSFI-a i MSFI-a dovela je različitih računovodstvenih postupaka ovisno o tome koje standarde obveznik mora primjenjivati pa i do različitih financijskih izvještaja.

2.3 Temeljni financijski izvještaji

Pod pojmom temeljnih financijskih izvještaja u ZOR-u (NN 47/20) podrazumijevanju se financijski izvještaji:

1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca),
2. Račun dobiti i gubitka,
3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
4. Izvještaj o novčanim tokovima,
5. Izvještaj o promjenama kapitala,
6. Bilješke uz financijske izvještaje.

Financijski izvještaji sadrže podatke o: imovini, obvezama, vlasničkom kapitalu, prihodima i rashodima, uključujući dobit i gubitke, drugim promjenama vlasničkog kapitala, i novčanim tokovima subjekta, a posebno u određivanju vremena njihova nastanka i njihove izvjesnosti. (Vašiček et.al., 2016)

Financijski izvještaji proizvod su financijskog računovodstva i namijenjeni su unutarnjim i vanjskim korisnicima. Među vanjskim korisnicima jesu vlasnici i potencijalni ulagači, kreditori, državne institucije i slično. Cilj je financijskih izvještaja pružiti informacije o financijskom položaju poslovnog subjekta.

Financijsko izvještavanje mora osigurati:

- Pouzdane informacije za donošenje poslovnih odluka,
- Informacije o resursima poslovnog subjekta, izvorima tih resursa, o transakcijama i događajima koji utječu na mijenjanje ekonomskih kategorija koje su predmet računovodstvene evidencije,
- Informacije o uspješnosti poslovanja,
- Informacije koje će korisnicima pomoći u procjeni iznosa, vremena i nepredvidivosti novčanih primitaka i izdataka,
- Informacije stručnjacima koji žele proučavati stanja i kretanja u prošlosti u svezi s planiranjem i budućim odlukama.

Koje od navedenih izvještaja, i primjenom kojih standarda poslovni subjektni moraju sastavljati svoje financijske izvještaje, ovisi o veličini poduzetnika. Prema ZOR-u poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike poduzetnike. Pokazatelji za razvrstavanje poduzetnika prema veličini jesu: (Narodne Novine, 2020)

- Iznos ukupne aktive,
- Iznos prihoda,
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Sljedeća tablični prikaz prikazuje kriterije razvrstavanja poduzetnika prema navedenim pokazateljima propisanim ZOR-om.

Tablica 2.1. Klasifikacija poduzetnika prema ZOR-u

<p>MIKRO PODUZETNICI</p>	<p>Oni koji ne prelaze granične pokazatelj e u dva od sljedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna - Prihod 5.200.000,00 kuna - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.
<p>MALI PODUZETNICI</p>	<p>Oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna - Prihod 60.000.000,00 kuna - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.
<p>SREDNJI PODUZETNICI</p>	<p>Oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna - Prihod 300.000.000,00 kuna - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.
<p>VELIKI PODUZETNICI</p>	<p>Oni koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta za srednje poduzetnike. Velikim poduzetnicima smatraju se još banke, štedne banke, stambene štedionice, osiguravajuća društva, leasing-društva i sl. bez obzira na veličinu aktive, prihoda i broja zaposlenih.</p>

Izvor: (Narodne Novine, 2020)

2.4 Bilanca

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum. Na osnovu definicije bilanca se još naziva i izvještajem o financijskom položaju jer o imovini, obvezama, kapitalu ovisi sigurnost poslovanja poslovnog subjekta. U računovodstvenom smislu bilanca je ravnoteža između vrijednosti imovine ili aktive i vrijednosti kapitala i obveza ili pasive. Dakle bilanca se sastoji od dva dijela: aktive i pasive. Vrijednost aktive uvijek mora biti jednaka vrijednosti pasive. Iz pravila da je aktiva jednaka pasivi proizlazi i temeljna bilančna jednadžba.

- $IMOVINA = IZVORI\ IMOVINE$
- $IMOVINA = KAPITAL + OBVEZE$
- $KAPITAL = IMOVINA - OBVEZE$

Imovina je ekonomski resurs kojim poduzetnik raspolaže i njime se koristi u ostvarivanju svog poslovanja. Može biti različita, ali se u bilanci poduzetnika iskazuje samo ona imovina koja prema Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim standardima ispunjava tri ključna određenja:

- da je pod kontrolom (u vlasništvu) poduzeća,
- da u trenutku nabave ima mjerljivu vrijednost,
- da je ekonomski resurs od kojeg se očekuje buduća ekonomska korist.

Za ocjenu financijskog položaja poduzetnika u bilanci se prikazuje samo ona imovina koja je u njegovom vlasništvu odnosno pod njegovom kontrolom. Izvori imovine primarno su vlasnici, koji su svoju imovinu kao temeljni kapital uložili osnivanjem poduzeća, a potom su to i druge fizičke ili pravne osobe, najčešće dobavljači, banke i druge financijske institucije, građani itd. Izvorom imovine može biti i ostvarena dobit koja nije isplaćena vlasniku, već je kao zarađeni kapital zadržana radi proširenja poslovanja.

Obveze se dugovi prema vanjskim subjektima, koji su proizašli iz ranijih transakcija i poslovnih događaja. Obveze se dijele na dugoročne i kratkoročne. Kratkoročne su one koje imaju rok dospeljeća do 1 godine, a dugoročne su one koje imaju rok dospeljeća više od 1 godine.

Kapital je vlastiti izvor financiranja imovine te se izračunava kao ostatak imovine poduzetnika nakon odbitka svih njegovih obveza. Vlastiti izvori financiranja odnose se na ulog u društvo, koji se u pasivi bilance razvrstavaju i iskazuju u okviru nekoliko stavaka, i to:

- temeljni (upisani) kapital je početni iznos kapitala, koji je utvrđen temeljnim aktom i upisan u sudski registar,

- kapitalne rezerve su dio kapitala kojega poduzetnik ostvaruje realizacijom dionica, odnosno udjela, iznad nominalne vrijednosti upisanog kapitala, odnosno iznad troška stjecanja trezorskih dionica, kao i dodatno uplaćeni kapital,
- rezerve iz dobiti su dio kapitala koje se formiraju iz dobiti poduzetnika za različite namjene,
- revalorizacijske rezerve su dio kapitala koje nastaju ponovnom procjenom imovine iznad postojeće knjigovodstvene vrijednosti,
- zadržana dobit ili preneseni gubitak je dio dobiti prethodnih razdoblja koje ostaju poduzetniku nakon raspoređivanja u rezerve, isplate dividende ili udjela u dobiti, umanjena za gubitke prethodnih razdoblja,
- dobit ili gubitak poslovne godine je dio kapitala kao rezultat viška prihoda nad rashodima, odnosno viška rashoda nad приходima ostvarenih u tekućem obračunskom razdoblju nakon obračuna poreza na dobit.

Bilanca sadržava i izvanbilančnu aktivu i izvanbilančnu pasivu koje iskazuju vrijednost tuđe imovine koju poslovni subjekt rabi i podrijetlo (izvore) tuđe imovine. Bilanca se sastavlja na propisanoj tiskanici u obliku jednostranog pregleda u kojem aktiva prethodi pasivi ili u dvostranom obliku pregleda u kojem lijeva strana prikazuje aktivu, a desna pasivu. Jednostrani i dvostrani oblik bilance prikazani su na slici 2.2.

Tablica 2.2 Shematski prikaz oblika bilance

Jednostrani pregled	Dvostrani pregled	
AKTIVA	AKTIVA	PASIVA
Imovina	Imovina	Kapital i rezerve
Ukupna aktiva		Obveze
PASIVA	Ukupna aktiva	Ukupna pasiva
KAPITAL I REZERVE		
OBVEZE		
Ukupna pasiva		

Izvor: (Narodne novine, 2016)

2.4.1 Račun dobiti i gubitka

Za razliku od bilance, koja daje informacije o imovini, obvezama i kapitalu poduzetnika na određeni datum, račun dobitka i gubitaka daje informacije o ostvarenim prihodima, rashodima, bruto-dobitku (gubitku), porezu na dobitak i rezultatu poslovanja (dobitku ili gubitku) u obračunskom razdoblju koje je najčešće jednako kalendarskoj godini. Dakle, račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji polazi od obujma aktivnosti (prihoda i rashoda), izraženih u vrijednosnim veličinama te rezultata njihova sučeljavanja (financijskog rezultata), dobiti, odnosno gubitka, u obračunskom razdoblju. (Narodne novine, 2016)

U konačnici račun dobiti i gubitka u pokazuje uspješnost financijskog poslovanja, kao ostvarenu razliku između prihoda i rashoda.

Shema računa dobiti i gubitka prema ZOR-u prikazana je na tablici 3.

Tablica 2.1 Shematski prikaz oblika računa dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 1.1. do 31.12.20xx.	
1. Poslovni prihodi	X
2. Poslovni rashodi	(X)
3. Financijski prihodi	X
4. Financijski rashodi	(X)
5. Udio u dobiti pridruženih poduzetnika	X
6. Udio u gubitku pridruženih poduzetnika	(X)
7. Izvanredni (ostali) prihodi	X
8. Izvanredni (ostali) rashodi	(X)
9. UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)	X
10. UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)	(X)
11. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	X
12. Porez na dobit	(X)
13. Dobit ili gubitak razdoblja	X

Izvor: (Narodne novine, 2016)

Prihodi kao element računa dobiti i gubitka nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza. Ovisno o tome kako nastaju, prihodi se dijele na redovne i izvanredne. Redovni prihodi obuhvaćaju poslovne prihode i financijske prihode.

Redovni prihodi ostvaruju se prodajom proizvoda, trgovačke robe ili pružanjem usluga. Ti prihodi se zovu i poslovni prihodi koji se pojavljuju svakodnevno. Financijski prihodi ulaze u skupinu redovnih prihoda, a rezultat su ulaganja viška raspoloživih novčanih sredstava, koje poduzeće može uložiti (u dionice, obveznice...) ili posuditi novac onome kome je potreban. Izvanredni (ostali) prihodi su prihodi koji se ne pojavljuju redovito, pa se ne mogu planirati niti predvidjeti. Najčešće se javljaju prilikom prodaje dugotrajne imovine, prodaje sirovina, inventurnih viškova, otpisa obveza.

Rashodi nastaju kao posljedica trošenja, smanjenja imovine ili povećanja obveza. Oni utječu na smanjenje kapitala poduzeća. Rashodi se dijele na redovne i izvanredne. U redovne rashode ubrajaju se poslovni rashodi i financijski rashodi. Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja djelatnosti poduzeća. Pojavljuju se redovito, a čine ih troškovi sadržani u prodanim proizvodima te ostali troškovi razdoblja. Financijski rashodi nastaju kao posljedica korištenja tuđih novčanih sredstava. Najčešće su to kamate, negativne tečajne razlike, korekcije vrijednosti i slično. U izvanredne rashode ubrajaju se rashodi koji ne nastaju redovito u poslovanju te se teško predviđaju. Najčešće su to kazne, štete, otuđenja imovine. (Narodne novine, 2016)

2.4.2 Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuje izvore pribavljanja i način uporabe novca. (Narodne novine, 2009) Pruža nam informacije o realnim novčanim primitcima i novčanim izdancima tijekom obračunskog razdoblja te o stanju novca i novčanih ekvivalenata na kraju i na početku obračunskog razdoblja. Svi novčani primitci i novčani izdaci razvrstavaju se na poslovne, financijske i investicijske aktivnosti poduzeća.

Poslovne aktivnosti jesu glavne aktivnosti poduzeća koje stvaraju prihod i koje imaju najznačajniji utjecaj na financijski rezultat poduzeća najčešći primjeri jesu: (Narodne novine, 2016)

- novčani primitci na osnovi prodaje robe ili pružanja usluga
- novčani primitci od provizija, naknada, tantijema
- novčani izdaci prema zaposlenicima
- novčani izdaci dobavljačima za isporučenu robu ili usluge.

Investicijske aktivnosti vezane su uz promjene na dugotrajnoj imovini: nematerijalnoj, materijalnoj, financijskoj i potraživanjima. To su: (Narodne novine, 2016)

- novčani primitci od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
- novčani primitci od povrata danih kredita
- novčani izdatci za nabavu dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
- novčani izdatci za kupovinu udjela, dionica i vrijednosnih papira drugih poduzetnika.
- Financijske aktivnosti jesu aktivnosti vezane uz financiranje poslovanja. Obuhvaćaju promjene vezane uz iznos, odnosno strukturu obveza i kapitala. Najčešće se javljaju: (Narodne novine, 2016)
- novčani primitci od emisije dionica
- novčani primitci od emisije obveznica i drugih vrijednosnih papira
- novčani primitci od primljenih kredita
- izdatci za dividende, kamate i sl.

Izvještaj o novčanom tijeku može se sastavljati primjenom direktne ili indirektno metode. Kod direktne metode novčani primitci i novčani izdatci prikazuju se zasebno za svaku aktivnost. Indirektna metoda prikazuje novčani tok od poslovne aktivnosti kao usklađenje dobiti ili gubitka za nenovčane prihode i nenovčane rashode te promjene u kratkotrajnoj imovini i kratkoročnim obvezama dok je prikaz novčanog tijeka od investicijskih i financijskih aktivnosti identičan novčanom tijeku prikazanom prema direktnoj metodi.

2.4.3 Izvještaj o promjenama glavnice

Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice dio je temeljnih financijskih izvještaja. Pokazuje promjene koje su se dogodile na glavnici (kapitalu) između dva obračunska razdoblja. Pokazuje promjene, povećanje ili smanjenje kapitala između dva datuma bilance. Izvještaj o promjenama glavnice pokazuje promjene koje su nastale u svim dijelovima kapitala. Prema ZOR-u kapital u bilančnom obrascu sadržava sastavnice prikazane na sljedećoj slici.

Tablica 2.2 Sastavnice kapitala

STRUKTURA KAPITALA	
1. Temeljni (upisani) kapital	X
2. Kapitalne rezerve	X
3. Rezerve iz dobiti <ul style="list-style-type: none"> a. Zakonske rezerve b. Rezerve za vlastite dionice c. Statutarne rezerve d. Ostale rezerve 	X
4. Revalorizacijske rezerve	X
5. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	X (X)
6. Dobit ili gubitak tekuće godine	X (X)

Izvor: (Narodne novine, 2016)

Najvažnije i najčešće promjene na kapitalu proizlaze iz poslovanja poduzetnika. Neisplaćena dobit prenosi se na zadržanu dobit, a povećava se stvaranjem nove dobiti i smanjuje za ostvareni gubitak. U ovom se izvještaju posebno moraju iskazati sljedeće pozicije:

- dobit ili gubitak razdoblja
- sve stavke prihoda ili rashoda, dobitaka ili gubitaka koje prema zahtjevima drugih standarda treba direktno priznati u kapital te u njihov ukupni iznos
- učinak promjena računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka
- dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi
- iznos zadržane dobiti (ili gubitka) na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja
- usklađenja (promjene) svake druge pozicije kapitala.

2.4.4 Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje obvezni su sastavni dio financijskih izvještaja. Bilješke su vrijedni izvor informacija o izabranim računovodstvenim politikama, primijenjenim pravilima mjerenja, vrednovanja, objavljivanja podataka sadržanih u temeljnim financijskim izvještajima, kao i dodatnih podataka koji pomažu razumijevanju financijskih izvještaja. (Vašiček et al.,2016). Računovodstvenim standardima je regulirana struktura i sadržaj bilješki uz financijske izvještaje, ali su zahtjevi MSFI-a prema sadržaju bilješki opsežniji i detaljniji

nego HSFI-a, što proizlazi iz njihova opsega i primjene velikih poduzetnika. Podrazumijeva se da bilješke prema računovodstvenim standardima trebaju:

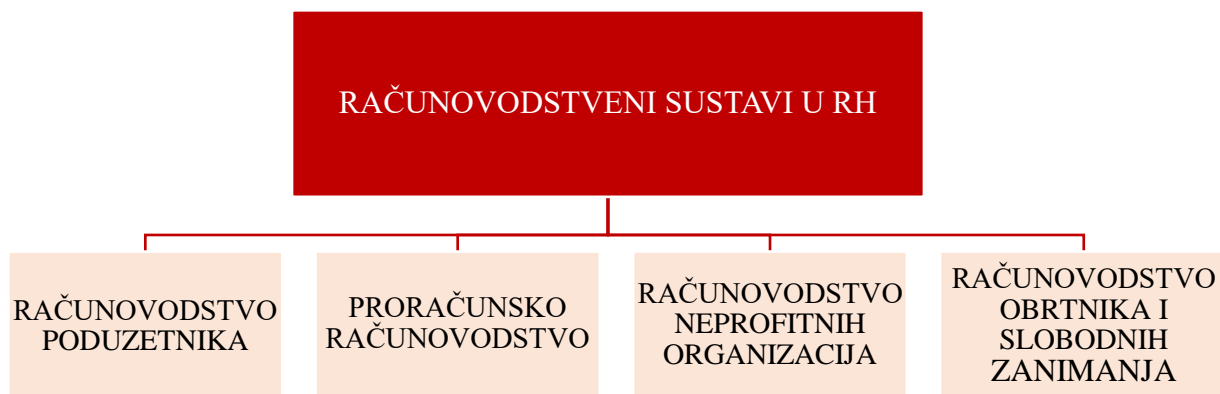
- Pružiti informaciju o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i određenim računovodstvenim politikama koje su izabrane i primijenjene za značajne transakcije i poslovne događaje
- Objaviti informacije koje nisu objavljene u financijskim izvještajima
- Pružiti dodatne informacije o podacima koje nisu objavljene u financijskim izvještajima, ako su važne za njihovo razumijevanje.

U računovodstvu proračuna i računovodstvu neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj primjenjuju se modifikacije računovodstvene osnove nastanka događaja, a što se održava i na formu, strukturu i sadržaj financijskih izvještaja proračunskih korisnika i neprofitnih organizacija. (Vašiček et al., 2016)

3. Pojam i značajke računovodstvenog sustava u Republici Hrvatskoj

U Hrvatskoj se primjenjuju četiri temeljna računovodstvena sustava: računovodstvo neprofitnih organizacija, računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika, računovodstvo obrtnika i računovodstvo poduzetnika. Navedeni računovodstveni sustavi međusobno se razlikuju, osobito prema oblicima i vrstama izvještaja, prema načinu priznavanja prihoda i rashoda, po načinu utvrđivanja rezultata te načinu obračunavanja poreza.

Slika 3.1 Shema računovodstvenih sustava u RH

Izvor: (Narodne novine, 2016)

3.1 Računovodstvo neprofitnih organizacija

Računovodstvo neprofitnih organizacija primjenjuju sindikati, udruge građana, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, vjerske zajednice, političke stranke, zaklade i fondacije, umjetničke udruge i slične organizacije koje svoje poslovanje na zasnivaju na ostvarenju profita, a često su korisnici proračunskih sredstava, no nisu propisima izrijekom navedeni kao subjekti proračunskog računovodstva. Računovodstvo neprofitnih organizacija primarno je uređeno sljedećim normativnim aktima: Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija, Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Ostali zakoni koje neprofitne organizacije trebaju poštovati kod obavljanja svoje djelatnosti su: Zakon o zakladama i fondacijama (NN 36/1995), Zakon o ustanovama (NN 29/1997), Zakon o humanitarnoj pomoći (NN 128/2010).

3.2 Računovodstvo proračunskih korisnika

Pojam proračun odnosi se na planski dokument – plan prihoda i rashoda, i/ili proces planiranja, pripreme, prihvaćanja (usvajanja) proračuna, izvršenja i nadzora nad izvršenjem proračuna (prihoda i rashoda državne ili druge gospodarske jedinice), a odnosi se na određeno proračunsko razdoblje (najčešće jedna godina). (Katić et al.,2016)

Proračunsko računovodstvo temelji se na općeprihvaćenim računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja. Proračun i proračunski korisnici vode knjigovodstvo po načelu dvojnog knjigovodstva, a prema rasporedu računa iz Računskog plana. Proračun i proračunski korisnici obvezni su u svom knjigovodstvu osigurati podatke pojedinačno po vrstama prihoda i primitaka, rashoda i izdataka imovine, obveza i vlastitih izvora. (Narodne novine, 2014b)

3.3 Računovodstvo obrtnika

Poslovne knjige propisane Zakonom i Pravilnikom o porezu na dohodak obvezne su za fizičke osobe koje obavljaju: samostalnu obrtničku djelatnost, djelatnost slobodnih zanimanja, djelatnost poljoprivrede i šumarstva. Računovodstvo obrtnika i slobodnih zanimanja nije zasnovano za dvojnog knjigovodstvu već primjenjuje jednostruko evidentiranje nastalih poslovnih događaja. U ovom računovodstvu ne postoje kategorije prihodi i rashodi, već su zamijenjeni kategorijama primitaka i izdataka. Poslovne primitke i izdatke koji nastaju u vezi s obavljanjem samostalne djelatnosti, fizičke osobe bilježe u Knjigu primitaka i izdataka po načelu blagajne. To znači da se primici bilježe tek nakon što su naplaćeni, odnosno izdaci nakon što su plaćeni.

3.4 Računovodstvo poduzetnika

Financijsko računovodstvo poduzetnika se temelji na ZOR-u i računovodstvenim standardima, ali i nizom zakona, pravilnika, uredbi i mišljenja Ministarstva financija i drugih nadležnih institucija. ZOR poduzetnika definira kao trgovačko društvo i trgovca pojedinca koji obavljaju gospodarsku djelatnost s ciljem postizanja dobiti. Poduzetnik je dužan prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige, te sastavljati financijske izvještaje sukladno ZOR-u i na temelju njega donesenim propisima, poštujući pri tome standarde financijskog izvještavanja te temeljna načela dvojnog knjigovodstva.

4. Računovodstvo neprofitnih organizacija

Računovodstveno neprofitnih organizacija ima mnogo sličnosti, ali i značajnih razlika u odnosu na poduzetničko računovodstvo. Sličnosti su npr. u primjeni sustava dvojnog knjigovodstva, vođenje glavne knjige, izradi temeljnih financijskih izvještaja, uvažavanju knjigovodstvenih isprava kao osnove za knjiženje itd. (Vašiček et al., 2016)

4.1 Definicija neprofitnih organizacija

Pojam neprofitni kao temeljno obilježje neprofitnih organizacija upućuje da je prva karakteristika tih organizacija odsustvo profita tj. da te organizacije ne djeluju radi ostvarivanja profita, već se njihovo djelovanje povezuje s javnim (općim, zajedničkim) interesom. Djelovanje neprofitnih organizacija uobičajeno je području koje nije moguće organizirati na tržišnoj (komercijalnoj) osnovi.

Neprofitna organizacija je organizacija čiji cilj je nešto drugo negoli stjecanje profita za njenog vlasnika. Obično njen cilj je pružanje usluga. Pojam neprofitnih organizacija pripada neprofitnom sektoru, trećem sektoru, civilnom društvu, dobrotvornom sektoru, nevladinim organizacijama (Vašiček et al., 2016)

Svaki od niže navedenih pojmova ističe određeno obilježje neprofitnih organizacija.

- **Neprofitno** – naglašava da osnivanje i djelovanje neprofitnih organizacija primarno nije radi ostvarivanja profita.
- **Treći sektor** – naglašava da pored države i privatnog sektora postoji i treći sektor koji značajno utječe na razvoj društva u cjelini.
- **Civilno društvo** – predstavlja skup institucija, udruga, organizacija, mreža i pojedinaca koji se udružuju dobrovoljno radi zagovaranja svojih zajedničkih interesa, pri čemu se prepoznaju kao posebna potkomponenta javnog života nasuprot države/vlade i privatnog sektora.
- **Dobrotvorni sektor** – naglašava se financijska podrška koju organizacije dobivaju donacijama, ali se naglašava i uloga volonterskog rada (dobrovoljnog, rada bez naknade) u neprofitnim organizacijama.
- **Nevladine organizacije** – naglašava se odvojenost organizacija od države/vlade i njihovog utjecaja. (Vašiček et al., 2016)

S navedenim pojmovima povezuje se i pojam društvenog kapitala. Društveni kapital opisuje se kao kolektivni proces, i to kao uključenost građana u neformalne i formalne građanske organizacije, te kao međusobnu umreženost, povjerenje i recipročnost odnosa pripadnika zajednice. (Vašiček et al., 2016)

Gledano s pravnog aspekta neprofitne organizacije stječu pravnu osobnost registracijom u skladu s zakonima koji reguliraju tu vrst djelatnosti. Promatrano s ekonomskog aspekta neprofitne organizacije obavljaju djelatnost koja nije tržišno interesantna, a često je nije moguće tržišno ni obaviti. Isporuka je bez protučinidbe, izvori financiranja u pravilu nisu tržišni (prodaja, zaduživanje) već su to razne vrste donacija, članarine i slični izvori. Neprofitne organizacije služeći javnoj svrsi obavljaju neke djelatnosti i isporuke koje su nastavak ili supstitut vladinih politika i programa. Primjeri su briga za mlade, skupine s posebnim potrebama, žrtve nasilja, kulturni sadržaju, razne manifestacije i okupljanja i sl. (Vašiček et al., 2016)

4.2 Vrste neprofitnih organizacija

U Republici Hrvatskoj, u razgraničenju neprofitnih organizacija pojavljivalo se dosta dvojbi, prvenstveno zbog specifičnih uvjeta koji su postojali kod nas prethodnih godina (promjene načina i uvjeta financiranja, ukidanje postojećih izvora, formiranje novih izvora financiranja, prestrukturiranje javne vlasti, promjene zakonodavnog okvira).

Neprofitne organizacije uobičajeno se dijele s osnova vlasništva, osnivača ili osnivačkih prava na:

- Državne neprofitne organizacije
- Nevladine (nedržavne) neprofitne organizacije
- Javne neprofitne organizacije
- Privatne neprofitne organizacije

Uvažavajući navedena obilježja neprofitnih organizacija, uz određeno uopćavanje mogli bi definirati neprofitne organizacije kao nevladine i privatne organizacije koje nisu osnovane radi stjecanja dobiti, već sa svrhom i ciljem zadovoljavanja zajedničkih, općekorisnih i društvenih potreba, a koje se u obavljanju te djelatnosti ne financiraju prodajom proizvoda i usluga na tržištu već se pretežito financiraju iz drugih izvora.

Nedržavne neprofitne organizacije klasificiraju se prema djelatnosti i ciljanoj skupini korisnika u sljedeće skupine:

1. Kultura i rekreacija
2. Obrazovanje i istraživanje
3. Zdravstvo
4. Socijalne usluge
5. Okoliš
6. Razvoj i stanovanje
7. Pravo, zagovaranje i politika
8. Filantropsko posredovanje i promoviranje volonterstva
9. Međunarodne aktivnosti
10. Religija
11. Poslovne i strukovne udruge, sindikati

U Republici Hrvatskoj organizacije s obilježjem neprofitne djelatnosti u skladu s zakonskim određenjem klasificiraju se kao:

- Korisnici proračuna – državne (vladine) neprofitne organizacije
- Neprofitne organizacije (u užem smislu) – nedržavne (nevladine) neprofitne organizacije

Već je istaknuta činjenica da neprofitnu organizaciju jednoznačno ne određuje karakter njene pravne osobnosti. Temeljni pravni oblici neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj su:

- Udruge čija djelatnost je regulirana Zakonom o udrugama (Narodne novine 2014.)
- Ustanove čija djelatnost je regulirana Zakonom o ustanovama (Narodne novine 1993; 1997; 2008)
- Zaklade i fundacije čija djelatnost je regulirana Zakonom o zakladama i fundacijama (Narodne novine 1995; 2001)
- I drugi pravni oblici osnovani posebnim zakonima (Zakon o političkim strankama (Narodne novine, 1993;1996;1998;2001), Zakon o Hrvatskom Crvenom križu (Narodne novine 2001) i sl) (Vašiček et al., 2016)

4.3 Osnove računovodstva neprofitnih organizacija

Računovodstveno – informacijski sustav neizostavna je podrška upravljanju neprofitnom organizacijom u funkciji uspješne realizacije ciljeva i nesmetanom djelovanju u izvršavanju postavljenih zadataka.

Računovodstvo neprofitnih organizacija ima mnogo sličnosti, ali i značajnih razlika u odnosu na poduzetničko računovodstvo. Sličnosti su npr. u primjeni sustava dvojnog knjigovodstva, vođenje glavne knjige, izradi temeljnih financijskih izvještaja, uvažavanju knjigovodstvenih isprava kao osnove za knjiženje, itd. Međutim postoje značajne razlike koje proizlaze prvenstveno iz odsutnosti profita kao motiva, postojanja zakonskih zahtjeva koji uključuju ograničenja kod pribavljanja i trošenja sredstava, izražene odgovornosti u upravljanju provjerenim resursima i sl. (Vašiček et al., 2016)

Razlike između računovodstva neprofitnih organizacija u odnosu na računovodstvo profitnih organizacija mogu se prikazati na sljedeći način.

Tablica 4.1 Usporedba obilježja računovodstva neprofitnih organizacija u odnosu na računovodstvo profitnih organizacija

FONDOVSKO RAČUNOVODSTVO (računovodstvo neprofitnih organizacija)	PODUZETNIČKO RAČUNOVODSTVO (računovodstvo profitnih organizacija)
<p>A) Ciljevi (svrha)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokazati financijski položaj organizacije - Pokazati rezultate operacije u organizaciji - Pokazati promjene u financijskom položaju organizacije - Pokazati udovoljavanje zakonskim ograničenjima 	<p>A) Ciljevi (svrha)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokazati financijski položaj poduzeća - Pokazati rezultate operacija u poduzeću (uspješnost poslovanja) - Pokazati promjene financijskog položaja poduzeća
<p>A) Računovodstveni ciklus (proces računovodstvene obrade)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zabilježiti proračunske (planirane) iznose u računovodstvenim evidencijama - Zabilježiti transakcije nastale u razdoblju - Provesti zaključna knjiženja - Pripremiti financijske izvještaje - Bilancu - Izvještaj o prihodima, izdacima i promjenama u saldu fonda - Izvještaj o novčanom toku (samo za vlasničke i slične fondove) - Usporedni financijski izvještaj planiranih i ostvarenih prihoda i izdataka (za određene tipove fondova) 	<p>B) Računovodstveni ciklus (proces računovodstvene obrade)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zabilježiti transakcije nastale u razdoblju - Provesti zaključna knjiženja - Pripremiti financijske izvještaje - Bilancu - Izvještaj o dobiti - Izvještaj o promjenama u glavnici - Izvještaj o novčanom toku - Bilješke uz financijske izvještaje

Izvor: (Vašiček et al.,2016)

Prvi propis koji je normativno oblikovao računovodstveni sustav neprofitnih organizacija je Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija iz 1993.g. Uredbom je uspostavljen računovodstveni okvir za proračunske korisnike i za nevladine neprofitne organizacije. Značajnija promjena dogodila se 2008.g. usvajanjem nove Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08) koja je donijela važne promjene kao što su

ukidanje primjene fondovskog računovodstva u slučaju postojanja više od jedne djelatnosti kada su svaku djelatnost morale pratiti kroz zaseban fond. Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija u razdoblju od 2009.g. do 2014.g. imala je određene izmjene i dopune bez značajnijih suštinskih promjena osim u području financijskog izvještavanja uvođenjem Registra neprofitnih organizacija.

2014.g. donesen je Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015.g. Tim zakonom predviđeno je donošenje tri pravilnika:

- Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola, izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija,
- Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija,
- Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu.

Novim Zakonom definirani su obveznici primjene, načela sustava financijskog poslovanja, izrada i izvršavanje financijskih planova, izvještavanje o potrošnji proračunskih sredstava, računovodstvena načela i računovodstveni poslovi, poslovne knjige i knjigovodstvene isprave, obavljanje popisa imovine i obveza, način iskazivanja imovine, obveza i vlastitih izvora, priznavanje prihoda i, rashoda, primitaka i izdataka, financijsko izvještavanje i druga područja koja se odnose na financijsko izvještavanje neprofitnih organizacija.

Obveznici primjene ovog Zakona su: domaće i strane udruge i njihovi savezi, zaklade, ustanove, fondacije, umjetničke organizacije, komore, sindikati, udruge poslodavaca, sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti, za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitnog karaktera. Političke stranke i vjerske zajednica djelomično, u pojedinim odredbama obvezni su primijeniti Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

4.3.1 Organizacija knjigovodstva

Neprofitne organizacije dužne su voditi uredno financijsko poslovanje sukladno Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. U pravilu neprofitne organizacije vode dvojno knjigovodstvo. A ako zadovoljavaju uvjete za jednostavno knjigovodstvo, neprofitne organizacije mogu voditi jednostavno ili dvojno računovodstvo.

Sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija sve neprofitne organizacije koje su osnovane nakon 1.1.2009. godine dužne su voditi računovodstvo prema načelima dvojnog knjigovodstva najmanje prve 3 godine djelovanja bez obzira na visinu prihoda.

Računovodstvo neprofitnih organizacija temelji se na načelima istinitosti, točnosti, pouzdanosti i pojedinačnom iskazivanja podataka (Narodne novine, 2014b).

Načelo točnosti označava da svaka informacija koja se objavi u financijskom izvještaju istinito iskazuje transakcije i druge poslovne događaje. Načelo pouzdanosti odražava svaku informaciju u financijskom izvještaju u kojoj nema značajne pogreške i pristranosti, tj. kada vjerno odražava ono što predstavlja. Osiguravanje prikazivanja podataka pojedinačno po vrstama prihoda, rashoda, imovine, obveza i vlastitih izvora karakteristika je načela pojedinačnog iskazivanja pozicija. Također, samo poslovanje neprofitne organizacije mora se temeljiti na načelu dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti.

Jednostavno knjigovodstvo mogu voditi neprofitne organizacije čija je vrijednost imovine uzastopno u prethodne tri godine manja od 230.000,00 kuna na razini godine i godišnji prihod uzastopno u prethodne tri godine manji od 230.000,00 kuna na razini godine. Takve neprofitne organizacije od 1.1.2015. godine imaju obvezu sastavljanja te predaje godišnjeg financijskog izvještaja.

Prilikom vođenja jednostavnog knjigovodstva u poslovnim knjigama se iskazuju poslovne promjene tek kada nastanu prometi gotovog novca te prihodi i rashodi prema novčanom načelu. Novčano računovodstveno načelo znači da se učinci transakcija i ostalih događaja priznaju ne kad nastanu već kad se primi ili isplati novac i/ili novčani ekvivalent. Što znači da se primici i izdaci priznaju uz primjenu novčanog računovodstvenog načela (načelo blagajne) te se oni kronološki iskazuju u poslovnim knjigama na temelju primljenih uplata i obavljenih isplata uključujući i obračunska plaćanja.

Neprofitne organizacije koje su bile obvezne voditi dvojno knjigovodstvo ukoliko zadovoljavaju uvjete o prihodima i imovini nakon protoka od 3 godine mogu se odlučiti hoće li voditi računovodstvo prema načelima dvojnog ili prema načelima jednostavnog knjigovodstva. Odluku o korištenju ove mogućnosti vođenja knjigovodstva za tekuću poslovnu godinu donosi osnivač neprofitne organizacije u roku predviđenom za podnošenje financijskih izvještaja za prethodnu poslovnu godinu, a o nastaloj promjeni izvještava Ministarstvo financija popunjavanjem RNO-P obrasca uz koji prilaže navedenu odluku.

Neprofitne organizacija koji su obveznici dvojnog knjigovodstva poslovne događaje iskazuju prema računovodstvenom načelu nastanka događaja. Imovine i obveza iskazuje se

prema tom načelu, kao i prihodi i rashodi. Primjena računovodstvenog načela nastanka događaja utvrđena je Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija. Načelo nastanka događaja znači da se učinci transakcija i ostalih događaja priznaju kad nastanu. Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, kao i prije Uredbom definirani su recipročni i nerecipročni prihodi. Recipročni prihodi (prihodi na temelju isporučenih dobara i usluga) priznaju se u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da se mogu izmjeriti neovisno o naplati, dok se nerecipročni prihodi (donacije, članarine, pomoći, doprinosi i drugo) priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje. Donacije povezane s izvršavanjem ugovorenih programa (projekata i aktivnosti) priznaju se u bilanci kao odgođeni prihod uz priznavanje u prihode izvještajnog razdoblja razmjerno troškovima provedbe ugovorenih programa (projekata i aktivnosti). Donacije povezane s nefinancijskom imovinom koja se amortizira priznaju se u bilanci kao odgođeni prihod uz priznavanje u prihode izvještajnog razdoblja na sustavnoj osnovi razmjerno troškovima upotrebe nefinancijske imovine u razdoblju korištenja.

Rashodi se priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju, a rashodi za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine u trenutku stvarnog utroška tj. prodaje. Troškovi nabave dugotrajne imovine se kapitaliziraju, a u rashode se priznaju tijekom korisnog vijeka upotrebe. (Narodne novine, 2014b)

4.3.2 Poslovne knjige

Knjigovodstvo neprofitnih organizacija vodi se po načelu dvojnog knjigovodstva, a prema rasporedu računa iz Računskog plana za neprofitne organizacije. Neprofitne organizacije obvezne su u svom knjigovodstvu osigurati podatke pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora.

Obvezne su sljedeće poslovne knjige: (Narodne novine, 2014b)

1. Dnevnik – knjiga u koju se unose poslovne promjene slijedom vremenskog nastanka
2. Glavna knjiga – sustavna knjigovodstvena evidencija poslovnih promjena nastalih na imovini, obvezama, vlastitim izvorima te prihodima i rashodima
3. Pomoćne knjige – analitičke knjigovodstvene evidencije poslovnih događaja koji su u glavnoj knjizi iskazani sintetički i druge pomoćne evidencije o stanju i promjenama imovine i obveza za potrebe nadzora i praćenja poslovanja

Neprofitne organizacije obvezno vode sljedeće pomoćne knjige:

- Knjiga dugotrajne nefinancijske imovine- imovina se evidentira po vrsti, količini i vrijednosno
- Knjiga kratkotrajne nefinancijske imovine (zaliha materijala, proizvoda i robe) - zalihe se vode po vrsti, količini i vrijednosno
- Knjiga financijske imovine i obveza - evidentiraju se potraživanja i obveze, primljeni i izdani vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti, potraživanja i obveze po osnovi primljenih zajmova i kredita te danih zajmova
- Knjiga (dnevnik) blagajni - kunska, devizna, porto blagajna
- Evidenciju danih i primljenih jamstava i garancija
- Evidenciju putnih naloga i korištenja službenih vozila
- Knjigu izlaznih računa
- Knjigu ulaznih računa
- Te ostale pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama

Posebne pomoćne knjige i analitičke evidencije ne moraju se voditi ako neprofitna organizacija izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige osigurava potrebne podatke. Dnevnik i glavna knjiga čuvaju se najmanje 11 godina, a pomoćne knjige najmanje 7 godina. Trajno se čuvaju isplatne liste i analitičke evidencije o plaćama isplaćenim zaposlenicima u radnom odnosu.

4.3.3 Klasifikacija i kontni (računski) plan

Kontni plan koji je propisan i obvezan za primjenu svim obveznicima računovodstva neprofitnih organizacija sadrži opsežan i sustavan pristup klasifikacijama. Kontnim planom za neprofitne organizacije utvrđene su bročane oznake i nazivi pojedinih računa po kojima su neprofitne organizacije obvezne knjigovodstveno iskazivati imovinu, obveze i izvore vlasništva, te prihode i rashode. Navedeni sustav klasifikacija omogućuje komparabilnost podataka neprofitnih organizacija međusobno i s državnim neprofitnim organizacijama (proračunskim korisnicima).

Konta ili računi su razvrstani na: razrede, skupine, podskupine i odjeljke. Dakle uveden je sustav četveroimenkastih obveznih konta (računa). Odjeljci, kao četvrta razina konta iz kontnog plana mogu se dalje raščlanjivati, prema potrebama, na analitička i subanalitička konta. Raščlanjivanje odjeljaka u kontnom planu obavlja se po dekadnom sustavu. Kontni plan sadrži 7 razreda, i to:

0 – Nefinancijska imovina

- 1 – Financijska imovina
- 2 – Obveze
- 3 – Prihodi
- 4 – Rashodi
- 5 – Vlastiti izvori
- 6 – Izvanbilančni zapisi (Narodne novine, 2009)

Klasifikacija imovine napravljena je sukladno vrsti, trajnosti i funkciji imovine te je imovina podijeljena na nefinancijsku i financijsku.

Nefinancijska imovina obuhvaća:

- 01 – Neproizvedenu dugotrajnu imovinu,
- 02 – Proizvedenu dugotrajnu imovinu,
- 03 – Plemenite metale i ostale pohranjene vrijednosti,
- 04 – Sitni inventar,
- 05 – Dugotrajnu nefinancijsku imovinu u pripremi,
- 06 – Proizvedenu kratkotrajnu imovina.

Financijska imovina obuhvaća:

- 11 – Novac u banci i blagajni,
- 12 – Depozite, jamčevne pologe i potraživanje od radnika te za više plaćene poreze i ostalo,
- 13 - Zajmove,
- 14 – Vrijednosne papire,
- 15 – Dionice i udjele u glavnici,
- 16 – Potraživanja za prihode poslovanja,
- 19 – Rashode budućih razdoblja i nedospjele naplate prihoda (aktivna vremenska razgraničenja).

Obveze se sastoje od:

- 24 – Obveza za rashode,
- 25 – Obveza za vrijednosne papire,
- 26 – Obveze za kredite i zajmove,

29 – Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućeg razdoblja (pasivna vremenska razgraničenja). (Narodne novine, 2014a)

Prihodi se klasificiraju prema izvorima financiranja neprofitnih organizacija na: prihodi od prodaje roba i pružanja usluga, prihodi od članarina i članskih doprinosa, prihodi po posebnim propisima, prihodi od imovine, prihodi od donacija, ostali prihodi i prihodi od povezanih neprofitnih organizacija. (Vašiček et al., 2016)

Prihodi se dijele na skupine računa:

- 31 – Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga,
- 32 – Prihodi od članarina i članskih doprinosa,
- 33 – Prihodi po posebnim propisima,
- 34 – Prihodi od imovine,
- 35 – Prihodi od donacija,
- 36 – Ostali prihodi,
- 37 – Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija.

Dok se rashodi dijele na sljedeće skupine računa:

- 41– Rashodi za radnike,
- 42– Materijalni rashodi,
- 43 – Rashodi amortizacije,
- 44 – Financijski rashodi,
- 45 – Donacije,
- 46 – Ostali rashodi,
- 47 – Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija.

Vlastiti izvori klasificiraju se kroz dvije skupine računa:

- 51 – Vlastiti izvori,
- 52 – Rezultat poslovanja.

Razred 6 čine Izvanbilačni zapisi koji sadrže stavke koje su vezane, a nisu bilančne kategorije, a to su:

- tuđa materijalna imovina,
- prava, i

- vrijednosni papiri. (Narodne novine, 2014a)

4.4. Osnivanje udruga

Udruge su svaki oblik slobodna i dobrovoljna udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite svojih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno – obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja. (Ministarstvo uprave Središnji državni portal, n.d.)

Veliki broj neprofitnih organizacija u Republici Hrvatskoj djeluju u formi udruge, a posluju sukladno Zakonu o udrugama. Neke udruge imaju za svoje djelovanje propisane i posebne dodatne zakone s kojima trebaju uskladiti djelovanje. (Radalj, 2018)

Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, i to poslovno sposobna fizička osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova i pravna osoba. Također, uz ovjerenu suglasnost zakonskog zastupnika odnosno skrbnika, a koji suglasnost daju prije održavanja osnivačke skupštine udruge, osnivač udruge može biti i maloljetna osoba s navršениh 14 godina života te punoljetna osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova. (Ministarstvo uprave Središnji državni portal, n.d.)

Udruge se upisuju u Registar udruga Republike Hrvatske pri županijama, odnosno Gradu Zagrebu, prema sjedištu udruge. Registar udruga vodi se u elektroničkom obliku jedinstveno za sve udruge u Republici Hrvatskoj, pri nadležnom upravnom tijelu županije, odnosno Grada Zagreba. Uz zahtjev za upis, dostavlja se:

- zapisnik o radu i odlukama osnivačke skupštine,
- odluka skupštine o pokretanju postupka za upis u registar udruga, ako takva odluka nije donesena na osnivačkoj skupštini,
- statut,
- popis osnivača,
- osobna imena osoba ovlaštenih za zastupanje i osobno ime ili naziv likvidatora,
- izvod iz sudskog ili drugog registra za pravnu osobu osnivača udruge,

- preslika osobne iskaznice ili putovnice za osnivače, likvidatora i osobe ovlaštene za zastupanje,
- suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela za obavljanje određene djelatnosti, kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za upis udruge,
- ovjerena suglasnost zakonskog zastupnika ili skrbnika, kada je osnivač udruge maloljetna osoba sa navršениh 14 godina života te punoljetna osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova,
- ovjerena izjava fizičke osobe, ako se u naziv udruge unosi ime ili dio imena te osobe odnosno pristanak njezinih nasljednika
- ovjerena suglasnost međunarodne organizacije, ako se u naziv udruge unosi naziv ili znak iste
- upravna pristojba u iznosu od 35,00 kn državnih biljega po Tar. br. 2. Uredbe o tarifi upravnih pristojbi („Narodne novine“, broj 08/17). (Ministarstvo uprave Središnji državni portal, n.d.)

Na sljedećoj slici, Slika 4.1. prikazano je sučelje za upis udruge u Registar udruga Republike Hrvatske putem poveznice na mrežnim stranicama Ministarstva uprave.

Slika 4.1 Upis udruge u Registar udruga Republike Hrvatske

Uvid u registre | Upisi u registar

Registri | Upisi u registar | Upis udruge u Registar udruga Republike Hrvatske

Upis udruge u Registar udruga Republike Hrvatske

(Kliknite ako želite popuniti formu podacima postojećeg zahtjeva za upis)

Ured (automatski se popunjava nakon unosa sjedišta)

1. Naziv udruge

Prijevod naziva udruge na stranim jezicima

2. Skraćeni naziv udruge (ako je propisan statutom)

Prijevod skraćenog naziva udruge na stranim jezicima

3. Sjedište udruge

Mjesto *
Pošta *
Ulica *
Kućni broj * Kbr. dodatak *

3a. Kontakt podaci

Telefon
Mobitel
Fax
Email
Web stranica

4. Datum održavanja sjednice osnivačke skupštine

10. Djelatnosti udruge kojima se ostvaruju ciljevi

Djelatnosti opisno iz Statuta *

11. Gospodarske djelatnosti (ako su propisane statutom)

12. Osobe ovlaštene za zastupanje

13. Likvidator

14. Statusne promjene (spajanje ili podjela) – Podaci o udrugama koje se spajaju ili dijele

Podjela Spajanje Nema statusnih promjena

Osnivači udruge

Pregledaj Spremi novi zahtjev

Izvor: Ministarstvo uprave, Središnji državni portal, raspoloživo na <https://registri.uprava.hr/#!upisUdruge> (pristupljeno 06.04.2020)

4.5 Registar neprofitnih organizacija

Registar neprofitnih organizacija je središnji izvor podataka o neprofitnoj organizaciji potrebnih za utvrđivanje i praćenje obveze sastavljanja i podnošenja financijskih izvještaja, utvrđivanje financijskog položaja i poslovanja te namjenskog korištenja sredstava proračuna. (Narodne novine, 2014b)

Ministarstvo financija zaduženo je za vođenje Registra neprofitnih organizacija koji se vodi u elektroničkom obliku na njihovim stranicama. Ministarstvo financija propisuje i njegov izgled i sadržaj prijave. Neprofitna organizacije je obvezna upisati se u Registar neprofitnih organizacija i to na temelju prijave dostavljene Ministarstvu financija najkasnije 60 dana od upisa u matični registar. Prijava se popunjava i predaje prilikom upisa u Registar. Sami upis u Registar je uvjet za dobivanje sredstava iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih javnih izvora međutim to ne vrijedi za političke stranke i vjerske zajednice.

Prijava (Obrazac RNO) neprofitnih organizacija se sastoji od tri dijela podataka: (Narodne novine, 2015)

1. opće podatke (naziv neprofitne organizacije, skraćeni naziv neprofitne organizacije, OIB, matični broj, račun, adresu, statističku ocjenu, naziv matičnog registra, šifru djelatnosti itd.);
2. podatke o zakonskom zastupniku/osobama ovlaštenima za zastupanje;
3. podaci za bazu financijskih izvještaja.

Matični registar je odgovarajući registar u Republici Hrvatskoj u koji je neprofitna organizacija upisana prilikom osnivanja. (Narodne novine, 2014b)

Ministarstvo financija prilikom upisa podataka iz Obrasca RNO dodjeljuje redni broj neprofitnoj organizaciji. Ukoliko dođe do promjene podataka neprofitne organizacije ona je dužna podnijeti prijavu za upis promjene u roku od sedam dana od upisa promjene u matični registar, a ako se promjena ne upisuje u matični registar onda je rok 30 dana od nastanka promjene. Neprofitna organizacija briše se iz Registra neprofitnih organizacija brisanjem iz matičnog registra. Obavijest o brisanju iz matičnog registra Ministarstvu financija dostavlja voditelj odgovarajućeg registra po službenoj dužnosti najkasnije 30 dana od dana nastanka promjene.

5. Obilježja i specifičnosti upravljanja neprofitnih organizacija

Uspješno upravljanje neprofitnom organizacijom mora dobiti određena obilježja menadžerskog upravljanja razvijenog u profitnom sektoru. Upravljanje neprofitnom organizacijom znači odgovoriti na izazove okruženja, upravljati elementima koji utječu na ostvarivanje misije neprofitne organizacije kao i odgovoriti na očekivanja interesnih i utjecajnih grupa iz okruženja te članova ili korisnika usluga neprofitne organizacije. Proces upravljanja ostvaruje se procesom donošenja odluka, rukovođenjem u smjeru ostvarivanja tih odluka i kontrolom na provedbom odluka.

Cjeloviti proces upravljanja moguće je razgraničiti na sljedeća četiri potprocesa:

1. Planiranje, tj. utvrđivanje ciljeva poduzeća te rezultata pomoću kojih se mogu ostvariti predviđeni ciljevi,
2. Odlučivanje, tj. dio upravljanja koji je, u pravilu, orijentiran na kraći rok i pomoću koga se precizno utvrđuju poželjni rezultati,
3. Rukovođenje kojim se osigurava efikasnost provedbe odluka,
4. Kontrola nad ostvarivanjem predviđenih rezultata i ciljeva.

Kvalitetu upravljanja odredit će interni faktori kao što su veličina organizacije, izvori financiranja i financijski položaj neprofitne organizacije, organizacijska kultura i posvećenost ciljevima organizacije kao i broj zaposlenih i članova organizacije. Neprofitnim organizacijama često je problem osigurati kontinuitet aktivnosti članova, a isto tako prepoznati menadžersku strukturu koja će se održati i imati dovoljno jasnu upravljačku poziciju.

Organiziranje i provedba aktivnosti neprofitne organizacije je funkcija menadžmenta koja treba odrediti uloge koje obavljaju pojedinci u organizaciji. U neprofitnoj organizaciji postoji niz resursa (zaposleni, volonteri, programi, imovina), koje treba organizirati na ispunjavanju misije organizacije, operacionalizacijom ciljeva, dodjeljivanjem zadataka ili uloga. Neprofitne organizacije primijenit će organizacijsku strukturu koja najviše odgovara prirodi njihove djelatnosti i raspoloživim resursima pri čemu je poznato da neprofitne organizacije imaju u pravilu više neformalne i plitke menadžerske strukture, projektno postavljenu organizacijsku strukturu koja je oformljena za potrebe jednog projekta ili programa, te demokratski stil rukovođenja primjeren njihovoj misiji i djelatnosti. (Vašiček et al., 2016)

5.1 Financiranje neprofitnih organizacija

Prikupljanje sredstava tj. osiguravanje izvora financiranja neprofitnih organizacija treba biti svakodnevna aktivnost neprofitne organizacije. Briga o tome je briga o opstanku i razvoju organizacije. Neprofitne organizacije moraju biti svjesne potrebe i važnosti novčanog aspekta svoje djelatnosti premda novac nikad ne treba postati cilj djelovanja neprofitne organizacije već važno sredstvo za postizanje ciljeva.

Strategija pribavljanja novca podrazumijeva razne načine i pristupe koji čine marketinški miks neprofitne organizacije. U literaturi se uvriježio pojam fundraising kao pojam koji određuje prikupljanje sredstava koja služe financiranju djelatnosti neprofitnih organizacija.

Pravila kojih se treba pridržavati u organiziranom prikupljanju sredstava su sljedeća:

- Tražiti sredstva
- Definirati misiju i viziju organizacije kako bi bila prepoznatljiva u zajednici
- Održavati odgovarajući profil organizacije
- Promovirati rad
- Organizirati se
- Fokusirati na konkretne projekte
- Zauzeti osobni stav i razviti osobnu komunikaciju
- Zahvaliti donatorima
- Razviti odgovornost i transparentnost

Neprofitna organizacija koja ima osigurana financijska sredstva, lakše će i jednostavnije postići svoju održivost i dugoročne ciljeve. Osigurana financijska sredstva pomoći će organizaciji i u postizanju likvidnosti i solventnosti, dok nedostatak financijskih sredstava može često dovesti do razmirica među članovima, što može dovesti do toga da splasne početno vjerovanje u misiju organizacije i energija koju su članovi imali. Nedostatak financijskih sredstava može dovesti i do prestanka postojanja organizacije.

Prestanku postojanja neprofitnih organizacija pridonose i neučinkovite strukture upravljanja, krivi i loši programi koji nisu u skladu s potrebama zajednice, ali i loše prezentirani programi. (Vašiček et al., 2016)

Izvori financiranja nevladinih neprofitnih organizacija: (Vašiček et al., 2016)

1. Financiranje od osnivača

Najčešće je po pojedinačnim ulozima ili članarinama. Pojedinačni ulozi mogu biti uplaćeni povremeno, jednokratno ili višekratno, dok su članarine participacije osnivača ili članova udruge koje se uplaćuju na mjesečnoj, kvartalnoj ili godišnjoj osnovi, a pomaže u održavanju i provođenju temeljnih aktivnosti organizacije. Iako se članarine često uplaćuju u simboličnim iznosima ipak je članarina siguran i konstantan izvor financiranja neprofitnih organizacija. Članarina je mogući način stjecanja prihoda udruge prema Zakonu o Udrugama, ali osnivači i članovi udruge nisu zakonom obvezni na plaćanje članarine, već je to obično odluka skupštine udruge ili drugog vrhovnog tijela udruge prema ovlastima iz statuta udruge.

2. Financiranje iz proračuna

Odnosi se na donacije iz proračuna koje su sadržane u rashodima proračuna, a raspoređeno po programima, glavama i razdjelima proračuna. Financiranje iz proračuna temelji se, sukladno vladinim politikama, na odlukama Vlade ili ministarstava, na temelju kojih se dodjeljuju sredstva za određene programe koje su udruge prijavile. Među udrugama, strukturiranim po djelatnostima, udruge koje objavljuju socijalnu, humanitarnu, zdravstvenu, obrazovnu djelatnost najviše su zastupljene u financiranju iz proračunskih izvora. Radi povećanja transparentnosti i otvorenosti izvještavanja o dodijeljenim financijskim sredstvima za programe i projekte udruga iz javnih izvora definiran je okvir za dodjelu sredstava, koji su obvezni primijeniti svi davatelji javnih sredstava.

3. Financiranje iz donacija (izvan proračuna)

Ovi prihodi za neprofitnu organizaciju su prihodi bez protučinidbe. Donacija se može primiti u novcu, stvarima, pravima i uslugama. Donatori mogu biti domaći i inozemni donatori, mogu biti pravne i fizičke osobe. Specifične donacije su prikupljanje sredstava u povremenim i prigodnim događanjima i manifestacijama, koje su često medijski popraćene, a gdje se javnost senzibilizira za konkretna pitanja i probleme koja su predmet kampanje. Često su to prikupljanja pomoći stradalima u potresima, poplavama, akcije za izgradnju i opremanje bolnica, prihvatilišta i slične kampanje.

4. Samofinanciranje

Financiranje iz vlastitih izvora, razvija se kao posljedica nedostatka sredstava iz proračuna ili donacije. Rezultati istraživanja izvora financiranja neprofitnih organizacija pokazuju da je udio samofinanciranja u ukupnom financiranju manje zastupljen, a u razvijanju samofinanciranja prednjače strukovne udruge. Neke od metoda samofinanciranja neprofitnih organizacija su: članarine, naplaćivanje usluga, npr. pružanje savjetodavnih usluga pojedincima, prodaja proizvoda koje su izradili sami korisnici ili koje su im dali donatori, korištenje materijalne imovine, npr. iznajmljivanje prostorija drugim organizacijama za sastanke, radionice i sl.; korištenje nematerijalne imovine – stvaranje prihoda od autorskih naknada te investicijske dividende od financijskih ulaganja.

5. Društveno poduzetništvo

Pojavljuje se kao novi pristup u financiranju i djelovanju neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije u traženju izvora financiranja u procesu su transformacije iz tradicionalnih neprofitnih organizacija u organizacije koje ostvaruju prihode i postaju društvena poduzeća. Društveno poduzetništvo je pojam koji označava jedan pokret koji u fokusu ima solidarnu ekonomiju, ekonomiju utemeljenu na vrijednostima, humanu ekonomiju, ekonomiju u službi zajednice. Razvoj društvenog poduzetništva koji je u začecima u Republici Hrvatskoj između ostalog zahtjeva i razvoj pravnog, financijskog i poreznog okvira koji će pratiti razvoj takvih oblika organizacije. (Vašiček et al. 2016)

5.2 Planiranje u neprofitnim organizacijama

Uspješno upravljanje neprofitnom organizacijom podrazumijeva izgrađeni sustav upravljanja u kome su u interakciji aktivnosti planiranja, odlučivanja, evaluacije i kontrole. Proces upravljanja započinje aktivnostima planiranja u kojima se odlučuje što bi trebalo biti učinjeno i kako bi trebalo biti učinjeno, nastavlja se samim rukovođenjem i odlučivanjem na svim razinama upravljanja. Kontrola se pojavljuje kao mehanizam permanentnog nadzora nad provođenjem odluka, koji osigurava postizanje željenih rezultata. (Vašiček et al., 2016)

Neprofitna organizacija koja je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva obvezna je izrađivati godišnji program rada i financijski plan za njegovu provedbu.

Financijski plan neprofitne organizacije sastoji se od:

1. plana prihoda i rashoda
2. plana zaduživanja i otplata
3. obrazloženja financijskog plana.

Financijski plan donosi najviše tijelo neprofitne organizacije, odnosno tijelo koje je temeljem statuta ili drugog općeg akta neprofitne organizacije za to ovlašteno, najkasnije do 31. prosinca tekuće godine za sljedeću godinu. Preraspodjela sredstava provodi se tijekom godine, a mijenjaju se iznosi na stavkama rashoda usvojenog financijskog plana, na način da se određene stavke rashoda smanjuju, a druge povećavaju u istom iznosu. Izmjene i dopune financijskog plana provode se tijekom godine po postupku za donošenje financijskog plana. (Vašiček et al., 2016)

5.3 Nadzor nad poslovanjem neprofitnih organizacijama

Uspješnost menadžmenta u zadovoljavanju zahtjeva osnivača u dobroj mjeri ovisi o uspostavljenom sustavu internog nadzora nad ukupnim poslovanjem, odnosno nad pojedinom ključnim segmentima poslovanja. Ministarstvo financija obavlja nadzor financijskog poslovanja, računovodstvenih poslova i predaje financijskih izvještaja (financijski nadzor) neprofitne organizacije u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te drugih posebnih propisa (npr. Zakona o udrugama, NN 74/2014). (Vašiček et al., 2016)

5.4 Vanjski (eksterni) nadzor

Ovisno o načinu financiranja, interesima osnivača te zadaćama koje neprofitne organizacije svojim djelovanjem trebaju obavljati, eksterni nadzor institucionaliziran je u okviru posebnih zakonskih akata kojima se određuje područje djelovanja i aktivnosti pojedinoga neprofitnog segmenta. U našim prilikama najzapaženiju ulogu u obavljanju eksternog nadzora obavlja Državna revizija. Državna revizija kao autonomno tijelo svoju djelatnost obavlja na temelju Zakona o državnom uredu za reviziju (Narodne novine, NN80/2011), kojim je određen djelokrug njenog rada kao i kompetencije i ovlaštenja u radu. (Vašiček et al., 2016)

Eksterni nadzor pod poslovanjem neprofitnih organizacija usmjeren je prema:

- Poštivanju ekonomskih zakonitosti, racionalnosti i postizanju uspješnosti mjerene financijskim pokazateljima, a radi zaštite interesa osnivača i šire društvene zajednice – države i javnosti,
- Obavljanju registrirane djelatnosti u skladu s propisima, pravilima i osnivačkim aktima.

5.5 Unutarnji (interni) nadzor

Razvijenost sustava unutarnjeg nadzora u neprofitnim organizacijama uvelike ovisi o njenoj veličini, organizacijskoj shemi i složenosti obavljanja djelatnosti. (Vašiček et al.2016)

Na uspostavljanje određenih internih kontrolnih mehanizama u domeni financijsko – računovodstvene kontrole i očuvanju materijalnih resursa upućuju važeći propisi kojima se regulira računovodstvo i sustav financijskog izvještavanja za neprofitne organizacije. U Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine,121/14) utvrđena su prava i odgovornosti ovlaštenih osoba – menadžmenta neprofitne organizacije. (Vašiček et al. 2016)

Uloga i ciljevi interne revizije u neprofitnim organizacijama ne razlikuju se u odnosu na profitne organizacije. Dok poslove interne kontrole obavljaju neposredni izvršioc i rukovoditelji aktivnosti koja se kontrolira, poslove interne revizije obavlja osoba koja ima poseban status u organizaciji i koja ima stručno ovlaštenje za obavljanje poslova revizije. (Vašiček et al.2016)

6. Primjer neprofitne organizacije – Hrvatski Crveni križ

Hrvatski Crveni križ nacionalno je društvo Crvenog križa koje nepristrano i bez diskriminacije djeluje na teritoriju Republike Hrvatske, a u svrhu promicanja i ostvarivanja humanitarnih ciljeva i programa od opće koristi. HCK uživa posebnu zaštitu i skrb Republike Hrvatske. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

Humanitarnima se smatraju one organizacije koje su nastale i djeluju radi dobročinstva i pružanja pomoći onima kojima je pomoć potrebna. Spomenute se organizacije javljaju diljem svijeta i to kao tzv. „vladine“ ili „nevladine“ organizacije. Nastaju u vrijeme različitih kriznih situacija kao što su ratovi, elementarne nepogode, izbjegličke krize, političke krize i slično, te pružaju aktivnu pomoć u hrani, lijekovima, osmišljavaju psihosocijalne programe...na načelu društvene solidarnosti. (Pavičić, 2003)

Slika 6.1 Kružni logo Hrvatskog Crvenog križa

Izvor: Zakon o načinu korištenja znaka crvenog križa u Hrvatskom Crvenom križu i njegovim ustrojstvenim oblicima, raspoloživo na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_05_49_976.html, (pristupljeno 07.05.2020.)

6.1 Povijest Crvenog križa

Godine 1878. u Zadru, Dubrovniku i Zagrebu osnovane su prve dobrovoljne udruge u Hrvatskoj koje su svoje djelovanje provodile u skladu s međunarodno prihvaćenim odlukama iz 1863. godine. Zadarska „Ustanova domoljubne zadruge dalmatinske od Gospodja na potporu ranjenim i bolesnim vojnicima“ 22. listopada 1878. godine prva dobiva suglasnost tadašnjih vlasti za svoje humanitarno djelovanje.

Od 1878. do 1918. godine Crveni križ u Hrvatskoj djeluje u sklopu Crvenog križa Austrougarske monarhije, a od 1918. do 1941. godine Crveni križ u Hrvatskoj djeluje u sklopu Crvenog križa Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca te kasnije Kraljevine Jugoslavije.

HCK od 1941 do 1945. godine djeluje kao samostalno društvo u ratnim uvjetima, ali bez međunarodnog priznanja tog statusa. Vremensko razdoblje od 1945. do 1991. godine obilježeno je djelovanjem Crvenog križa u Hrvatskoj kao republičkog društva Crvenog križa unutar Crvenog križa Jugoslavije. Prijelomni trenutak događa se 10. listopada 1991. godine kada je donesena odluka o istupanju Crvenog križa Hrvatske iz sastava Crvenog križa Jugoslavije te od tada pod nazivom Hrvatski Crveni križ djeluje kao samostalno nacionalno društvo Crvenog križa Republike Hrvatske sa Središnjim uredom u Zagrebu i s društvima Crvenog križa u općinama, gradovima i županijama. (hck.hr). Dva mjeseca kasnije, točnije 19. prosinca 1991. godine, Sabor Republike Hrvatske usvojio je Zakon o Hrvatskom Crvenom križu kojim potvrđuje Hrvatski Crveni križ kao Nacionalno društvo Crvenog križa Republike Hrvatske, a Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske 13. kolovoza 1993. godine usvojio je Zakon o zaštiti znaka i naziva Crvenog križa. Godine 2001. donesen je novi Zakon o Hrvatskom Crvenom križu. 2010. godine Hrvatski sabor usvojio je novi Zakon o Hrvatskom Crvenom križu koji je objedinio i Zakon o zaštiti znaka i naziva Crvenog križa te je i danas važeći.

Na temelju Zakona o Hrvatskom Crvenom križu iz 1991. godine, 29. travnja 1992. godine donesen je Statut Hrvatskog Crvenog križa koji je bio na snazi sve do donošenja novog 2011. godine. Trenutno je važeći Statut Hrvatskog Crvenog križa koji je donesen 2016. godine.

6.2 Opći podatci o Hrvatskom Crvenom križu

U HCK djeluje 111 općinskih i gradskih društava Crvenog križa i 20 županijskih društava Crvenog križa s pravnom osobnošću. Općinska, gradska i županijska društva s pravnom osobnošću imaju sljedeća tijela: skupštinu, predsjednika i potpredsjednike, odbor i nadzorni odbor. U navedena tijela mogu biti birani samo članovi HCK koji funkcije obnašaju volonterski. Svako društvo ima ravnatelja koji funkciju obavlja profesionalno.

HCK trenutačno broji 210.287 članova, odnosno 15.586 aktivnih, 1.188 potpornih, 100 počasnih i 170.854 darivatelja krvi. Volonteri su osnovna pokretačka snaga HCK i ključ uspješne provedbe gotovo svih programa HCK. U društvima HCK godišnje ukupno volontira više od 11.000 osoba, koje ostvare oko 180.000 volonterskih sati.

Radom HCK upravljaju tijela HCK – Skupština, predsjednik i potpredsjednici, Glavni odbor, izvršni predsjednik i Nadzorni odbor. Skupština HCK je najviše tijelo upravljanja i odlučivanja HCK. Predsjednik HCK je predsjednik Skupštine i predsjednik Glavnog odbora.

Glavni odbor je izvršno tijelo Skupštine odgovorno za rad HCK između sjednica Skupštine. Izvršni predsjednik Hrvatskog Crvenog križa, rukovodi Središnjim uredom i odgovoran je za provedbu zadataka koji su povjereni Središnjem uredu te provodi odluke tijela HCK.

HCK prema pravnom ustroju je udruga koja svoj rad temelji na Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu (NN 71/2010), Zakonu o udrugama (NN 74/2014, 70/2017) i Statut Hrvatskog Crvenog križa koji je donijela Skupština Hrvatskog Crvenog križa na sjednici održanoj 22. ožujka 2016. godine (NN 56/2016).

Znak Crvenog križa na bijelom polju prvi je najpoznatiji i najznačajniji simbol neutralne zaštite u sukobima i u vrijeme rata, čija uporaba datira od 26. listopada 1863. Kako bi znak bio efikasan i kako bi ispunio tu svrhu, isti mora biti prihvaćen i uživati potpuno povjerenje i pouzdanost i u vrijeme mira, njegova je neovlaštena uporaba nedopuštena. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

6.3 Djelatnost Hrvatskog Crvenog križa

1. Prva pomoć

Prva pomoć tradicionalna je djelatnost HCK. HCK oblikuje doktrinu prve pomoći, brine se o njezinom unapređenju i usklađivanju s europskim smjernicama te primjeni u svim programima edukacije na području Republike Hrvatske. Usto, HCK sudjeluje u provedbi nacionalnog programa prve pomoći za građane, obavlja osposobljavanje i obnovu znanja volontera HCK i građana za pružanje prve pomoći kod ozljeda i nesreća koje se mogu dogoditi u svakodnevnom životu. HCK organizira i provodi osposobljavanje pripadnika spasilačkih ekipa, pripadnika vatrogasnih postaja, policije, kao i stručno usavršavanje i provjeru znanja instruktora, predavača i ispitivača prve pomoći, kao i za kandidate za vozače i obnova znanja radnika za pružanje prve pomoći na radu

2. Dobrovoljno darivanje krvi

HCK – utemeljitelj dobrovoljnog davanja krvi u Republici Hrvatskoj, promiče dobrovoljno davanje krvi, organizira i provodi akcije davanja krvi, okuplja davatelje, dodjeljuje priznanja sukladno Pravilniku o priznanjima Hrvatskog Crvenog križa u svrhu društvenog vrednovanja davatelja krvi, vodi brigu i evidenciju o davateljima krvi te izdaje potrebne potvrde. Kako bi se zadovoljile sve potrebe zdravstva Republike Hrvatske za krvi i krvnim pripravcima, u suradnji s transfuzijskim službama, izrađuje se godišnji Plan prikupljanja krvi i kalendar akcija prema iskazanim potrebama zdravstva Republike Hrvatske, vodeći brigu da priliv krvi tokom godine dnevno i mjesečno bude kontinuiran i ravnomjeran. Godišnje se u organizaciji društava HCK prikupi oko 160.000 doza krvi.

Slika 6.2 Plakat za darivatelje krvi

Izvor: Gradsko društvo Crvenog križa Opatija, raspoloživo na <http://hck-opatija.hr/2017/06/14/svjetski-dan-darivatelja-krvi-14-lipnja-2017/> (pristupljeno 07.05.2020.)

3. Služba traženja

Služba traženja jedna je od najstarijih djelatnosti HCK. Aktivnosti Službe traženja provode se od 1878. godine, otkada djeluje i Crveni križ na ovim prostorima. Služba traženja ili aktivnosti na obavljanju obiteljskih veza predstavljaju opći pojam koji obuhvaća niz radnji čiji je cilj sprečavanje razdvajanje i nestanka osoba, održavanje kontakata između članova obitelji te rasvjetljavanje sudbine osoba koje se vode kao nestale.

Rad Službe traženja temelji se na Ženevskim konvencijama, njihovim Dopunskim protokolima, rezolucijama međunarodnih konferencija Crvenog križa i Crvenog polumjeseca o nestalim osobama, Strategijama obnavljanja obiteljskih veza Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (2008. – 2018.), Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu, te Pravilniku o Službi traženja Hrvatskog Crvenog križa. Zadaća Službe traženja je izvješćivanje o žrtvama oružanih sukoba i provođenje postupaka traženja nestalih osoba te omogućivanje uspostavljanja što bržeg kontakata među razdvojenim članovima obitelji.

4. Mladi

Program rada s mladima pokrenut je s ciljem razvijanja osjećaja humanosti, tolerancije, suosjećanja i razumijevanja među mladima. Jedna je od njegovih zadaća uključiti što veći broj mladih u različite aktivnosti i programe Crvenog križa kako bi im se omogućilo kvalitetnije provođenje slobodnog vremena, stjecanje novih znanja i vještina, međusobno povezivanje i pripremiti ih se za ulazak u svijet odraslih. Mladi čine više od 70 posto od ukupnog broja volontera u HCK i najsnažniji su temelj volonterskog djelovanja.

Slika 6.3 Zahvala volonterima povodom Svjetskog dana Crvenog križa i Crvenog polumjeseca

Izvor: Hrvatski Crveni križ, raspoloživo na <https://www.hck.hr/novosti/volonteri-vi-uistinu-mijenjate-svijet/10379> (pristupljeno 08.05.2020.)

5. Zaštita i promicanje zdravlja

Prema Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu (NN 71/10) jedan od ciljeva u radu je doprinos unapređenju i zaštiti zdravlja, prevenciji bolesti i podizanju zdravstvene i ekološke kulture građana. Ostvarenje različitih programa za zaštitu zdravlja omogućeno je posredstvom 131 društva Crvenog križa, sudjelovanjem brojnih volontera i drugih suradnika iz zdravstvenih i drugih djelatnosti (liječnici, medicinske sestre, nastavnici, kineziolozi i dr.) koji provode različite aktivnosti (zdravstveno-odgojna predavanja, javne tribine, radionice za djecu i mlade, savjetovališta, klubovi zdravlja), kako bi se zainteresirane osobe uputilo na rješavanje određenog zdravstvenog problema i spriječilo štetne učinke na zdravlje. U Planu i programu mjera zdravstvene zaštite iz obvezatnog zdravstvenog osiguranja (NN 126/06 i NN 156/08) HCK se navodi kao jedan od izvršitelja.

6. Socijalna skrb

Humanitarni programi HCK usmjereni su na prikupljanje i podjelu materijalnih i financijskih dobara namijenjenih socijalno osjetljivim skupinama, s ciljem zadovoljavanja njihovih osnovnih životnih potreba. Osim toga, različitim socijalnim programima Hrvatski Crveni križ nastoji pružiti pomoć socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima.

7. Priprema i odgovor na krize

Ublažavanje ljudske patnje u kriznim situacijama je jedan od glavnih pokretača međunarodnog pokreta Crvenog križa i tema od posebnog značaja za HCK. Ratovi, prirodne i tehničko-tehnološke katastrofe posebno pogađaju najosjetljivije dijelove stanovništva, a oporavak zna biti spor i dugotrajan. HCK zato u svom djelovanju stavlja poseban naglasak na aktivnosti vezane za pripremu i djelovanje u kriznim situacijama te pomaganje pogođenim zajednicama u oporavku. Operativne snage HCK su temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama. Operativne snage HCK čine djelatnici i volonteri društava Crvenog križa organizirani u krizne stožere, interventne timove i timove podrške na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini. HCK sudjeluje u aktivnostima vezanim uz krizne situacije, tijekom svih faza krize - od pripreme preko odgovora na kriznu situaciju i pomoći u oporavku po završetku krize.

8. Spašavanje života na vodi i ekološka zaštita

Početkom 1996. godine, HCK postao je punopravni član Međunarodne federacije za spašavanje života na vodi (International Life Saving Federation - ILS). Nakon primitka u članstvo, HCK započeo je s ustrojem Službe spašavanja života na vodi u Republici Hrvatskoj.

Dugogodišnji rad HCK rezultirao je s 380 spašenih ljudskih života, izgradnjom mreže spasilačkih postaja od Umaga do Dubrovnika, uključujući i kontinentalni dio Hrvatske, podizanjem imidža Hrvatske kao sigurnog odredišta za odmor te svrstavanje Hrvatske u zemlje kod kojih sigurnost gostiju predstavlja ključni faktor turističke ponude.

9. Azil i migracije

HCK, u skladu sa svojim humanitarnim mandatom i osnovnim načelima, provodi programe pomoći i zaštite tražitelja međunarodne zaštite i osoba pod međunarodnom i privremenom zaštitom, i drugim migrantima u potrebi, u suradnji i uz podršku Ministarstva

unutarnjih poslova (MUP) i Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), te drugih nadležnih institucija i udruga civilnog društva. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

6.4 Financijsko izvještavanje u Hrvatskom Crvenom križu

Izvršni predsjednik HCK, odgovoran je za godišnje financijske izvještaje u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, kao i za one interne kontrole za koje on odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

Financijski izvještaji neprofitne organizacije koja je u prethodnoj godini imala ukupan prihod iznad deset milijuna kuna podliježu reviziji koja se obavlja sukladno revizijskim propisima. (Narodne novine, 2014b)

HCK, kao neprofitna organizacija dužna je izrađivati sljedeće financijske izvještaje:

1. Izvještaj o prihodima i rashodima
2. Bilancu
3. Bilješke uz financijske izvještaje

U nastavku slijedi analiza financijskih izvještaja HCK-a. Analizirani su Izvještaj o prihodima i rashodima i Bilanca HCK-a za 2017.g. i 2018.g. U nastavku slijedi tablični prikaz kontnih skupina navedenih financijskih izvještaja koja prikazuje promjene u tekućoj godini u odnosu na baznu godinu.

Izveštaj o prihodima i rashodima HCK-a za 2018.g.

Izveštaj o prihodima i rashodima prikazuje ukupne prihode i rashode u poslovnoj godini.

Prihodi se priznaju temeljem računovodstvenog načela nastanka događaja:

- prihodi od isporučenih dobara i usluga priznaju se u izvještajnom razdoblju u kojem su nastali
- prihodi po posebnim propisima, donacije, članarine, pomoći i ostali slični prihodi, a priznaju se u razdoblju na koji se odnose i u istom razdoblju su plaćeni
- donacije za provedbu raznih ugovorenih programa, projekata, aktivnosti priznaju se u prihode razmjerno troškovima provedbe ugovorenih programa
- donacije od nefinancijske imovine koja se amortizira prizna se u bilanci kao odgođeni prihod, razmjerno troškovima upotrebe nefinancijske imovine u razdoblju korištenja, priznaje se u prihod izvještajnog razdoblja

Rashodi se priznaju po računovodstvenom načelu nastanka događaja,

- za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine trošak se priznaje u trenutku stvarnog nastanka
- troškovi nabave dugotrajne imovine kapitaliziraju se i priznaju se tijekom korisnog vijeka upotrebe
- svi ostali rashodi priznaju se u onom razdoblju na koje se odnosi, bez obzira kad su plaćeni
- sve transakcije u stranim valutama preračunavaju se u kune po važećem tečaju na datum transakcije

U tablici 6.1. koja je kreirana na temelju revidiranog Izveštaja prihoda i rashoda HCK za 2018. godinu u usporedbi sa 2017. godinom, vidljivo je da su ukupni prihodi u 2017. godini iznosili 57.346.841,00 kn, a u 2018. godini iznosili su 44.267.457,00 kn što je smanjenje ukupnih prihoda u 2018.g. za 22,8 %. a ukupni rashodi u 2017. godini iznosili su 45.816.597, dok su u 2018. godini iznosili 42.139.022 kn što je smanjenje za 8 %. Iz 2017.g. prenešeno je prihoda u iznosu od 40.009.899,00 kn što je povećanje viška prihoda prenesenih iz prethodne godine u iznosu od 41 %.

Tablica 6.1. Prikaz komparativnih kontnih skupina Izvještaja o prihodima i rashodima izrađen na temelju revidiranog Izvještaja o prihodima i rashodima

Račun iz rač. Plana	Opis	AOP	2017.	2018.	Indeks
PRIHODI					
3	PRIHODI	1	57.346.841	44.267.457	77,2
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	2	12.195.554	13.383.905	109,7
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	5	5.931	2.677	45,1
33	Prihodi po posebnim propisima	8	16.194.399	17.586.332	108,6
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	11	418.602	680.302	163,7
35	Prihodi od donacija	24	16.789.578	11.613.978	69,2
36	Ostali prihodi	40	11.742.777	995.263	8,5
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	49	0	0	-
RASHODI					
4	RASHODI	54	45.816.597	42.139.022	92,0
41	Rashodi za radnike	55	13.214.815	14.247.420	107,8
42	Materijalni rashodi	67	9.889.653	10.347.420	104,6
43	Rashodi amortizacije	108	1.429.946	1.715.336	120,00
44	Financijski rashodi	109	1.691.034	227.573	13,5
45	Donacije	120	19.379.415	15.513.867	80,1
46	Ostali rashodi	128	211.734	87.406	41,3
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	139	0	0	-
	UKUPNI RASHODI	148	45.816.597	42.139.022	92,0
	VIŠAK PRIHODA	149	11.530.244	2.128.435	18,5
52	Višak prihoda- preneseni	151	28.381.545	40.009.899	141,0
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju	154	39.911.789	42138.334	105,6

Izvor: Revidirani financijski izvještaj HCK-a za 2018

<https://www.hck.hr/tko-smo/godisnja-financijska-izvjesca/10084>(pristupljeno 20.04.2020)

U strukturi prihoda, prihodi od prodaje robe i pružanja usluga povećani su za 9 % što je rezultat naplaćenih prihoda od dobrovoljnog darivanja krvi iz 2017.g. u izvještajnom razdoblju. vidljive su značajnije promjene kod prihoda od članarina koji su u 2018.g. smanjeni za gotovo 55 %. Prihodi po posebnim propisima bilježe povećanje od 8,6 % zbog većih ostvarenja prihoda

od turističke zajednice u 2018.g. te većih prihoda ostvarenih iz državnog proračuna temeljem ugovora sa Ministarstvom zdravstva.

Prihodi od imovine u 2017.g. iznosili su 418.602,00 kn dok su u 2018.g. povećani na 685.302,00 kn, što je povećanje od 63 %. Prihodi od donacija umanjeni su u 2018.g. za gotovo 30 %, najvećim dijelom zbog kašnjenja u odobravanju projekata, te prijenosa odobrenih projekata u 2019.g. Značajno odstupanje je vidljivo kod Ostalih prihoda zbog evidentiranja prodaje nekretnine u vlasništvu HCK-a na Velom Lošinj u 2017.g. U ovoj skupini prihoda najveće povećanje bilježe prihodi od kamata na dane zajmove od 55 %, kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju u iznosu od 5.502,00 kn, kao i pozitivne tečajne razlike koje su povećane u 2018.g. za 202.630,00 kn.

U strukturi rashoda vidljivo je povećanje od 7 % što je rezultat povećanja broja zaposlenih radnika na određeno vrijeme u 2018.g. Rashodi amortizacije u 2017.g. iznosili su 1.429.946,00 kn a u 2018.g. povećani su za 20 % odnosno iznose 1.715.336,00 kn. Financijski rashodi su u značajnoj mjeri smanjeni za više od 86 % što je rezultat promjene u načinu evidentiranja poslovnih promjena sukladno preporuci Državnog ureda za reviziju. Donacije prikazuju smanjenje od 20 % što je rezultat provedbe projekta čija se realizacija nastavlja u 2019.g.

Iz prikazanih komparativnih podataka Izvještaja o prihodima i rashodima uočavaju se određeni trendovi. Prihodi i rashodi imaju tendenciju smanjenja, no smanjenje prihoda je značajnije od 22 % što je rezultat kašnjenja u odobravanju projekata. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

Bilanca stanja HCK-a za 2018.g.

U nastavku je analizirana Bilanca stanja HCK-a za 2018.g. U tablici 6.2. prikazane su kontne skupine imovine Bilance stanja na temelju revidirane Bilance stanja HCK-a za 2018. godinu.

Tablica 6.2 Prikaz komparativnih kontnih skupina Bilance stanja na temelju revidirane Bilance stanja

Račun iz rač. plana	Opis	AOP	2017.	2018.	Indeks
IMOVINA					
	IMOVINA (AOP 002+074)	1	83.201.682	86.841.171	104,4
0	NEFINANCIJSKA IMOVINA (AOP 003+018+047+051+055+064)	2	57.375.599	58.224.610	101,5
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	3	19.849.160	19.921.226	100,4
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	18	36.268.580	37.081.962	102,2
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	47	0	0	-
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	51	0	0	-
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)	55	25.136	0	-
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	64	1.232.723	1.221.422	99,1
1	FINANCIJSKA IMOVINA (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	74	25.826.083	28.616.561	110,8
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	75	19.247.566	22.273.617	115,7
12	Depoziti, jamčevni polizi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 84+087+088+089+095)	83	292.250	178.261	61,0
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100	380.095	170.000	44,7
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105	148.995	74.748	50,2
15	Dionice i udjeli u glavnicima (AOP 126+129-132)	125	61.000	41.000	67,2
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	133	4.659.838	4.788.925	102,8
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	1.036.339	1.090.010	105,2

Izvor: Revidirani financijski izvještaj HCK-a za 2018, raspoloživo na <https://www.hck.hr/tko-smo/godisnja-financijska-izvjesca/10084>, (pristupljeno 20.04.2020)

Ukupna aktiva i pasiva Bilance stanja u 2017.g. iznosila je 83.201.683,00 kn a u 2018.g. 86.841.171,00 kn što je povećanje od 4,37 %. Analiziranjem Bilance stanja na dan 31.12.2018. godine vidljivo je povećanje dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine financirane iz sredstava realiziranih projekata i vlastitih sredstava HCK-a. Ulaganja u građevinske objekte su povećana za 990.683,00 kn i odnose se na rekonstrukciju i prenamjenu poslovnog prostora Edukacijski centar. Povećanje vrijednosti postrojenja i opreme za 1.216.386,00 kn uglavnom je rezultat povećanja opreme za održavanje i zaštitu u iznosu od 132,4 %. Vrijednost prijevoznih sredstava povećana je za 605.253,00 kn odnosno za 7 %.

Nematerijalna imovina je povećana za 26,9 % uslijed povećanja vrijednosti licencija u 2018.g. Kod ispravka vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine vidljivo je povećanje od 9 % uslijed smanjenja bruto knjigovodstvene vrijednosti najvećim dijelom uredske opreme i namještaja, komunikacijske opreme te ulaganja u računalne programe, koji podliježu zakonskom obračunu amortizacije. Za amortizaciju se koristi linearna metoda a osnovicu za ispravak vrijednosti dugotrajne imovine čini nabavna vrijednost. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

U računskoj skupini 04 vrijednost sitnog inventara u uporabi u 2017.g. iznosio je 2.416.633,00 kn a u 2018.g. 2.604.860,00 kn što je povećanje od gotovo 8 % ali je i ispravak vrijednosti sitnog inventara povećan u istom postotku što govori da je sitan inventar u uporabi jednokratno otpisan i rashodovan u 100% iznosu. Proizvedena kratkotrajna imovina je smanjenja zbog dominantnog smanjenja kategorije zaliha za preraspodjelu drugima od gotovo 30 %.

Kod financijske imovine najznačajnije povećanje iskazano je na poziciji AOP 76 – novac u banci kao rezultat priljeva novčanih sredstava za projektne aktivnosti čija se realizacija nastavlja provoditi u 2019.g. Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo u 2017.g. iznose 292.250,00 kn dok je u 2018.g. vidljivo smanjenje za 40 %. Navedeno je rezultat smanjenja Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose i ostalih potraživanja. Zajmovi se odnose na dane zajmove građanima i kućanstvima, pravnim osobama koje obavljaju poduzetničku djelatnost.

Kod zajmova je vidljivo ukupno smanjenje od 55 % u 2018.g. u odnosu na 2017.g. što je indikator povrata zajmova ali naplate kamate po odobrenim zajmovi, što je vidljivo u Izvještaju o prihodima i rashodima, gdje su prihodi od kamata na dane zajmove povećani za 55

% . Vrijednosni papiri, primarno obveznice su smanjeni za 50 % što se odnosi na obveznice u tuzemstvu.

Potraživanja za prihode su se povećala za 2,8 %. U strukturi potraživanja za prihode vidljivo je povećanje potraživanja od kupaca za 6,8 %, kao i potraživanja za prihode od financijske imovine za 37 %.

Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda sadrži: unaprijed plaćene rashode koji se ne odnose na izvještajno razdoblje kao i prihode koji pripadaju određenom obračunskom razdoblju ali u tom razdoblju nije dospjela njihova naplata ili nisu mogli biti izdani računi. Navedene kategorije pokazuju tendenciju povećanja u 2018.g. za 15 %. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

Tablica 6.3 Prikaz Obveze i vlastite izvore HCK-a

Račun iz rač. Plana	Opis	AOP	2017.	2018.	Indeks
OBVEZE I VLASTITI IZVORI					
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)	145	83.201.682	86.841.171	104,4
2	OBVEZE (AOP 147+174+182-190)	146	16.312.526	17.974.912	110,25
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	4.493.193	5.123.267	114,0
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	18	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182	8.864.063	8.864.063	100,0
29	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućeg razdoblja (AOP 191+192)	190	2.955.270	3.987.582	134,9
5	VLASTITI IZVORI (AOP 196+199-200)	195	66.889.157	68.866.259	103,0
5221	Višak prihoda	199	39.911.789	42.138.333	105,6
IZVANBILANČNI ZAPISI					
61	Izvanbilančni zapisi - aktiva	201	7.006.963	4.388.003	62,6
62	Izvanbilančni zapisi - pasiva	202	7.006.963	4.388.003	62,6

Izvor: Revidirani financijski izvještaj HCK-a za 2018, raspoloživo na <https://www.hck.hr/tko-smo/godisnja-financijska-izvjesca/10084> (pristupljeno 20.04.2020)

Iz Obveze AOP 146 vidljivo je da su obveze u 2017. godini, iznosila 16.312.526,00, a u 2018. godini, 17.974.912,00 kn, što je povećanje od 10%. Najviše su povećane obveze za

radnike u iznosu od od gotovo 3 % uslijed povećanja broja zaposlenih radnika što korelira sa rashodima za radnike iz Izvještaja o prihodima i rashodima.

Obveze za materijalne rashode povećane su uslijed povećanja obveza prema dobavljači u zemlji za 27 % te povećanja obveza prema dobavljačima u inozemstvu za 154 %.

U 2018.g. iskazana je dospjela obveza za financijske rashode u iznosu od 1.031.872 kn kao i obveza za kredite i zajmove u iznosu od 8.864.063,00 kn što se odnosi na dospjelu glavnica i kamate primljenog zajma od Republike Hrvatske.

Veće odstupanje odnosi se na prihode budućeg razdoblja (AOP 190), a odnosi se na ugovorena novčana sredstva za prikupljene doze krvi za prosinac, kao i za primljena sredstva za projekte koji će se realizirati u 2019.godini

Stavka Vlastiti izvori (AOP 195) u 2017.g. iznosili su 66.889.157,00 kn a u 2018.g. povećani su na 68.866.259,00 kuna što je povećanje od 3 % uslijed povećanog ostvarenja viška prihoda u 2018.g. u odnosu na 2017.g.

U izvanbilančnim zapisima (AOP 202), zaliha materijala i robe za daljnju distribuciju (tuđa imovina) evidentirana je roba u skladištu i oprema na korištenju. Navedene stavke u 2017. godini iznose 6.915.483,00 kn, a u 2018. godini 4.298.009,00 kn. Ovo smanjenje se odnosi na distribuciju hrane, opreme, odjeće te medicinski i sanitetski materijal namijenjen za društva Crvenog križa, a koje se koriste u svrhu zbrinjavanja stanovništva lošijeg imovinskog statusa te migranata i tražitelja azila u prihvatilištima Kutina i hotel Porin u Zagrebu. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

Bilješke uz financijske izvještaje

Službena forma ili sadržaj Bilješki uz financijske izvještaje nije propisana, već su samo propisane napomene uz određene obrasce financijskih izvještaja kako bi se pojasnile određene pozicije financijskih izvještaja, značajne za njihovo razumijevanje. Prema čl. 12. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, bilješke predstavljaju dopunu podataka uz financijske izvještaje. Bilješke mogu biti opisane, brojčane ili kombinirane, a podaci se dodatno mogu prikazati grafički i tablično. Kako bi se podaci koji se navode u Bilješkama lakše povezivali s podacima u obrascima financijskih izvještaja koji se pojašnjavaju potrebno ih je označiti rednim brojevima s pozivom na AOP oznaku u izvještaju na koji se odnose. U praksi se sastavljanju i izradi Bilješki uz financijske izvještaje ne poklanja posebna pozornost. Sastavljaju se radi zadovoljenja zakonskih odredbi i najčešće sadržavaju samo bilješku o ostvarenom rezultatu za proračunsku godinu. Tijekom analize Izvještaja o prihodima i rashodima HCK-a i Bilance stanja za 2018.g. u interpretaciji su korišteni podatci iz Bilješki uz financijske izvještaje koji pobliže objašnjavaju pojedine stavke financijskih izvještaja, a bez kojih, analiza ne bi bila potpuna i ispravna. (Hrvatski Crveni križ, n.d.)

7. ZAKLJUČAK

Računovodstvo podrazumijeva opisivanje, mjerenje i tumačenje ekonomskih aktivnosti određenih subjekata. Cjelokupan računovodstveni sustav se temelji na sustavima načela, standarda, politika, tehnika i propisa koji omogućavaju da obuhvaćene ekonomske aktivnosti budu razumljive korisnicima. Računovodstveni proces skup je postupaka koje poduzetnik primjenjuje za evidentiranje, klasificiranje i predočavanje poslovni transakcija u poslovnim knjigama. Računovodstvene politike podrazumijevaju odabir računovodstvenih postupaka u okvirima mogućnosti koje dopuštaju računovodstveni standardi ili zakon. Zakon o računovodstvu (NN 47/20) propisuje vođenje poslovnih knjiga po načelu dvojnog knjigovodstva koje čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Računovodstvena načela nastala su s namjerom ujednačavanja računovodstvenih pravila i postupaka u iskazivanju temeljnih računovodstvenih kategorija na međunarodnoj razini.

S ciljem ujednačavanja računovodstvenih propisa na međunarodnoj razini razvijeni su Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) koji su naknadno preoblikovani u Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Donošenjem Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI), 2008.g. MSFI se primjenjuju samo na velike poduzetnike i one čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi.

Razvojem civilnog društva ili trećeg sektora, dolazi do dinamičnog rasta neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije nisu osnovane radi ostvarenja dobiti svojim osnivačima već ispunjavanju nekih viših, javno – zajedničkih interesa te djeluju u okviru neprofitnog sektora. Provođenjem aktivnosti neprofitne organizacije nastaju promjene ekonomskih kategorija koje zahtijevaju njihovo praćenje i evidentiranje. Prvi propis koji je normativno oblikovao računovodstveni sustav neprofitnih organizacija je Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija iz 1993.g. Uredbom je uspostavljen računovodstveni okvir za proračunske korisnike i za nevladine neprofitne organizacije. 2014.g. donesen je Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015.g. Neprofitna organizacija koja u tri godine za redom ima vrijednost imovine veću od 230.000,00 kn, godišnji prihod veći od 230.000,00 kn te ukoliko nisu prošle tri godine od osnivanja neprofitna organizacija je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva i primjene računovodstva nastanka događaja u protivnom je obveznik jednostavnog knjigovodstva i novčanog načela. Obveznici dvojnog knjigovodstva sastavljaju Bilancu, Izvještaj o prihodima i rashodima i Bilješke.

Hrvatski Crveni križ nacionalno je društvo Crvenog križa koje nepristrano i bez diskriminacije djeluje na teritoriju Republike Hrvatske, a u svrhu promicanja i ostvarivanja humanitarnih ciljeva i programa od opće koristi. Analiziranjem financijskih izvještaja HCK-a za 2018.g. vidljiv je stupanj autonomije HCK obzirom da je udio sredstava iz državnog proračuna zanemariv u odnos na zarađene prihode odnosno na prihode ostvarene putem projekata. Likvidnost HCK je stabilna obzirom na odnos novčanih sredstava i kratkotrajne nefinancijske imovine. Nepovoljan omjer prihoda i rashoda naizgled može ukazivati na loše trendove u poslovanju HCK, no uvidom u bilješke vidljivo je da će prihodi u narednom razdoblju biti povećani obzirom na očekivana novčana sredstva ostvarena putem projekata.

Računovodstveno planiranje u neprofitnim organizacijama je temelj za utvrđivanje ostvarenih financijskih rezultata i utvrđivanje odstupanja od planiranog kako bi se mogle donijeti pouzdane upravljačke odluke za budućnost. Na temelju dobivenih informacija, odgovorne osobe u Crvenom križu mogu planirati buduće poslovanje na način da uz bolje ili jednake prihode, imaju manje rashode što bi uvelike pridonijelo uspješnosti poslovanja HCK-a. Važnost dostupnosti informacija o financijskom poslovanju HCK-a dolazi još više do izražaja ako je definirani opći cilj financijske strategije: Osigurati financijsku stabilnost u organizaciji.

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, VIDA MALEK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom RAZUMOVANOST NEPROFITNIH ORGANIZACIJA NA PRIMJERU HRVATSKOG CRKVENOG DRUŠTVA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

VIDA MALEK V. Malek
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, VIDA MALEK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom RAZUMOVANOST NEPROFITNIH ORGANIZACIJA NA PRIMJERU HRVATSKOG CRKVENOG DRUŠTVA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

VIDA MALEK V. Malek
(vlastoručni potpis)

8. Literatura

1. Belak, V. & Vudrić, N., 2012. Osnove suvremenog računovodstva. Zagreb: Belax Excellens d.o.o..
2. Pavičić, J., 2003. Strategija marketinga neprofitnih organizacija. Zagreb: Masmedia d.o.o..
3. Radalj, M., 2018. Odnosi s javnošću u neprofitnim organizacijama. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada d.o.o..
4. Skenderović, L. & Javorović, M., 2016. Osnove računovodstva. Zagreb: Effectus studij financija i prava.
5. Vašiček, D. & Vašiček, V., 2016. Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

Internetski izvori

1. Hrvatski Crveni križ, n.d. Godišnja financijska izvješća, Financijski izvještaji na datum 31.prosinca 2018 zajedno s izvješćem neovisnog revizora (2018): <https://www.hck.hr/tko-smo/godisnja-financijska-izvjesca/10084> (pristupljeno 25.03.2020)
2. Hrvatski Crveni križ, n.d. Hrvatski Crveni križ: <https://www.hck.hr/> (pristupljeno 11.02.2020)
3. Katić, B. & Vidović, J., (2012). Nedostatci primjene proračunskog računovodstva u zdravstvenim ustanovama - primjer Opće bolnice Zadar. : <https://hrcak.srce.hr/94179> (pristupljeno 25 04 2020).
4. Ministarstvo uprave Središnji državni portal, n.d. Registar udruga.: <https://uprava.gov.hr/registar-udruga/826>, (pristupljeno 06 04 2020)
5. Narodne novine, (2009). Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_11_136_3312.html (pristupljeno 24 04 2020).
6. Narodne novine, (2014a). Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu.: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2374.html (pristupljeno 25 04 2020)
7. Narodne novine, (2014b). Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_121_2300.html (pristupljeno 25 04 2020).
8. Narodne novine, (2015). Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i registru neprofitnih organizacija.: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_31_626.html (pristupljeno 23 04 2020).
9. Narodne novine, (2016). Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. : https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (pristupljeno 23.04.2020)
10. Narodne Novine, (2020). Zakon o računovodstvu.: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (pristupljeno 21 04 2020).

Popis Slika

Slika 2.1 Shematski prikaz računovodstvenog procesa	5
Slika 3.1 Shema računovodstvenih sustava u RH	18
Slika 4.1 Upis udruge u Registar udruga Republike Hrvatske.....	33
Slika 6.1 Kružni logo Hrvatskog Crvenog križa	41
Slika 6.2 Plakat za darivatelje krvi.....	45
Slika 6.3 Zahvala volonterima povodom Svjetskog dana Crvenog križa i Crvenog polumjeseca.....	46

Popis tablica

Tablica 2.1 Klasifikacija poduzetnika prema ZOR-u.....	10
Tablica 2.2 Shematski prikaz oblika bilance.....	12
Tablica 2.3 Shematski prikaz oblika računa dobiti i gubitka	13
Tablica 2.4 Sastavnice kapitala	16
Tablica 4.1 Usporedba obilježja računovodstva neprofitnih organizacija u odnosu na računovodstvo profitnih organizacija	24
Tablica 6.1 Prikaz komparativnih kontnih skupina Izvještaja o prihodima i rashodima izrađen na temelju revidiranog Izvještaja o prihodima i rashodima	50
Tablica 6.2 Prikaz komparativnih kontnih skupina Bilance stanja na temelju revidirane Bilance stanja	52
Tablica 6.3 Prikaz Obveze i vlastite izvore HCK-a.....	54